

„ŽVAIGŽDĖ“ --BERTAININIS ŽURNALAS.

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ“. Tris metusėjusi kaip mėnesinis žurnalas, nuo 1925 m. eina kaip bertaininis žurnalas leidžiamas A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienių „Žvaigždės“ knygų kaina 50 centų, metams prenumerata 2 dol.

SPALIŲ. — OCTOBER 1931 M.

KUN. STANIUKYNO LAISKAI KUN. A. MILUKUI.

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.
adresuokit: Philadelphia, Pa

Kun. A. Staniukynas, Seinų sem. klierikų vadas „Varpa“ įkuriant, šv. Kazimiero Seserų Vienuolijos vyriausias kurėjas, pirmos Pennsylvanijoje parapijos mokyklos (tikrai to vardo vertos) įkūrėjas ir Amerikos Lietuvių Kunigų Sąjungos sumanytojas.

KUN. ANTANAS STANIUKYNAS, gimes Salcinių kaime, Krosnos parapijos, mokinosi Suvalkų gimnazijoje, paskui 5 metus Seinų seminarijoje, kuria baigęs 1889 metais buvo išvestas į kunigus ir kaipo per daug karštas lietuvis nuskirtas vikarauti į Mozūrija. Lietuvišką patriotizmą jaunam gimnazijos mokiniui, paskui klierikui daugiausiai skiepijo šviesus Krosnos klebonas kun. Valinčius, kurio daugybę lietuvių pamokslų ir šiaip raštų po šiai dien nieks neiškėlė aikštėn, išskyrus jo pamokslą šv. Petro ir Poliaus Sventei, kuri vieną iš didelio jo paliktų raštų pundo gavęs pagarsinau 1892 metų „Vienybėje Lietuvių“.

Paskaitoje „Seinų Seminarija“ minėjau, juog „nuo Staniukyno laikų Seminarijos lietuviai klierikai buvo susirašę į patriotinę draugiją, kad galėtų vieni kitiems padėti lavintis lietuvių kalboje, taip pat skleisti užsienyje leidžiamas lietuviškas knygas“*). Vienas tvirčiausiųjų laikraščio „Varpas“ šulų kun. A. Grinevičius savo straipsnyje — „Mano nuotikiai draudžiamą literatūrą platinant“ — tilpusių irgi tose „Lietuvių Spaudos Laisvės ir Am. Liet. Organizuotės Sukaktuvių“ knygoje rašo: „turėjau labai įdomią korespondenciją: Maskvos, Varšavos studentų ir Seinų klierikų laiškus, ką anie prieš užgemant „Varpui“ savo tarpe rašė išdėstydami savo pažiū-

*) Žiūr. „Spaudos Laisvės ir Am. Liet. Organizuotės Sukaktuvių“ p. 380.

ras. Man buvo atsiuntes tąją įdomią korespondenciją a. a. kun. Antanas Staniukyas. Aš tuos laiškus kur į žydu sakrovėlių (Kalvarijos mieste Red.) plyšius sukimšau, kad perėjus paojui pasiimti. Paojus perėjo, nieko blogo nebuvo, bet jau korespondencijos neradau”...

Sitose knygose pagarsinti kun. A. Staniukyno laišakai žymiai nušviečia velionies asmenį.

1906 metais jis atvykęs Amerikon Harrisburgo vyskupo Shanahano buvo nuskirtas Mt. Carmel, Pa. lietuvių parapijos klebonu ir kartu gavo leidimą rūpintis sutvirtinimu pamatų užsimezgusiai šv. Kazimiero Seserų vienuolijai, kurios pirmosios kandidatės anuomet dar mokinos Scrantono vyskupijos amerikonių seserų vienuolyne. Gau-damas tai vieną, tai kitą kunigą savo parapijoje jo vietą užimti kun. Staniukynas apie trejus me-tus lankėsi po visas Amerikos lietuvių naujokynes, rinkdamas aukas seserų Kazimieriečių vienuolynui įkurti.

1907 m. „Zvaigždės“ N. 1-me straipsnyje „Aukos Lietuviškų Seserų Klioštoriui“ skaitome: „Stambesnes aukas sumetė šios ypatos: J. M. vyskupas Shanahanas \$405, kun. A. Milukas \$206, kun. V. Dargis \$100, kun. J. Kuras \$100, kun. A. Kaupas \$80, kun. A. Jusaitis \$55” ir tt.....

Viso tame „Zvaigždės“ numeryje kun. Staniukyno surinktų aukų pagarsinta per 5 tūkstančius dolerių.....

Po dviejų suvirš metų tokio sunkaus darbo 1909 metų „Zvaigždės“ N. 13 skaitome: „Gavom nuo kun. A. Staniukyno, dabar atsilau-

kisio su kolekta šv. Kazimiero Seserų naudai, kone visose mūsų naujokynėse, programą Kunigų Sąjungos.... Tokia Sąjunga be abejo padarytų didelę naudą mūsų visuomenei ir galėtų lošti svarbiausią rolę Amerikos lietuvių gyvenime"... Sekančiame tu metų (14-me) irgi „Zvaigždės" numeryje tūlas „Klebonas" paskelbia savo pastabas „prie Kunigų Sąjungos užmanymo", patardamas „vieton daugelio projektuojamų skyrių padaryti vien du: Vakarų ir Rytų su centrais Pittsburgu ar Clevelade ir New Yorke ar Hartforde".

1907 metais, dar tebeklebonaudamas Mt. Carmel'yje kun. A. Staniukynas pabaigė sunkų parapijos mokyklos statymo darbo, nevienam jo globojamų parapijiečių rūgojant, kad jie „nežina, kam čion klebonas bereikalingas parapijai, skolas užtraukias ir t.t.

Atpasakosiu čion 1908 metų „Zvaigždės" N. 1-ojo korespondencija iš Mount Carmel:

„Antrąją Kalėdų dieną pereitų 1907 metų buvo čion pašventimas naujos lietuviškos mokyklos. Apeigas atliko J. M. Shanahan, Harrisburgo vyskupas. Dalyvavo Kunigai: Abromaitis iš Shenandoah, Dargis iš Minersville, Kaupas iš Pittston, Kaminskas iš New Philadelphia, Urbanavičia iš Shamokin, Milukas iš Girardville, Petkus iš Philadelphia, vietos klebonas Staniukynas ir Krasnickas"... Vyskupas džiaugesis „matydamas pirmąją lietuvišką mokyklą (Pennsylvania-nijoje Red.). Vardas šv. Kazimiero, po kuriuo naujoji Seserų lietuvių kongregacija įsteigta, turi kiekvienam lietuviui įkvėpti stiprų tikėjimą

ir paragitni visus laikytis drauge prieš tikėjimo nustojimą ir ištautėjimą". Baigdamas kalbėti vyskupas pasisakė esąs taip linksmas, kad jaučiasi lietuvis besąs. Po vyskpuui kalbėjęs pats kun. Staniukynas, po jam kun. Urbanavičius sveikinęs Mount Carmelio lietuvius „kad jie pirmi Amerikoje ikūrę sistematišką mokyklą ir lietuviškas Sesiseris", ir visi Amerikos lietuviai turi sekti jų pavyzdį... „Mokyklos įsteigimas yra epoka lietuvių gyvenime... Kas nori pasirodyti žmogumi turinčiu širdį ir smegenis, tas privalo turėti sąjaušmą naujai mokyklai".....

Tos pirmosios Pensylvanijos mokyklos su seserimis mokytojomis ikūrėjas klebonas vienok nesusilaukė tikro parapijiečių parėmimo ir veik pasitraukė ir savo vietos. Sv. Kazimiero Sesiserims isikūrus savo vienuolyną Chicagoje, kun. Ant. Staniukynas buvo jų kapelionu ir Didžiojo Karo laike ten pat pasimirė.

KUN. A. STANIUKYNO LAISKAI.

(Kun. A. Milukui,)

I.

Guodotinas Geradėjau!

Porą sanvaičių atgal rašiau pas Kleboną kun. Abromaitį; nežinau, ar raštą mano apturėjo. Meldžiau jame, idant praneštų Tamstai apie išvažiavimą iš Frieburgo kun. Birgerio, apie ką jau Patsai nuo jojo žinai, ir siuntimą vietoje Birgeriui kun. Jurgiui Daugirdai, jojo ir mano draugui. (Antr. Monsicur George Dowgird rue da Marat N. 251 Fribourg Suisse). Nors man, tiesa, apie užmokesnį neminėjo nieks, bet kadangi ir Redakcijos lenkiško laikraščio, nes tiesa, turtingesnės, atsiunčia uždyką savo laikraščius, užtaigi ir aš rodėsi ne peržengiau rubežių patogumo prašydamas siųsti jam „Balso Am. Lietuvių“*) uždyką. Aš patsai esant jau keli mėnesiai užrubežyje, gerokai išsiilgau savo laikraščių norėčiau ir „Balsa“, žinia, teipgi skaityti, ipatingai dėl žinių rādamų jame dažnai iš Seinų Vyskupystės. Deltogi meldžiu atsiųsti man paskutinius numerius šių, metų kurie išeis ir prasidėjus nuo Naujų Metų toliaus. Suprantame kaipo prenumeratą už užmokesnį. Bet atsiųsti turėčiau liromis itališko mis, kiek ten jų nežinau išpultu. Klausiau sykiu

*) „Garsas Amerikos Lietuvių“ tikras laikraščio vardas.

1083461

pas kun. Abromaitį apie antrašą pas Mik. Alšinską iš Kleveliando, su kuriuomi kitados rašinėjus: ir dabartės norėčiau, tik truksta man antrašo. Arba jai proga būtų, melsčiau širdingai jam mano antrašą paduoti primenant jog esu jo geru pažystamu kunigu iš Saltininku.

Linkėdamas Jums linksmų švenčių sykių su kun. Klebonu ir kloties darbštavimuose dėl labo lietuvių pasilieku su guodone Jus mylintis
Kun. Augustinas.*)

Rymas 15—XII 1898

Antrašas: Al Rev. Signore Agostino Gerulis
via Bocca di Leone N. 68 Roma. Italia.

II.

Rymas 30—V 1899.

T. b. p. J. Chrl.

Miels Antanėli!

Apturėjau tą pačią dieną, rodos 23 d. Gegužės mėn. pinigų ir raštą, už taip gausų sušelpimą siunčiu kuoširdingiausiai — Ačiu! Telaimina Jums Dievas ateityje, idant netik nepristigtų intencijų Jums ale ir dėl manęs atliktų. Ypač naujoje vietoje linkiu gražios kloties ir pasisekimo. Propozicija padaryta man irgi nemisliju palikti neišnaudojęs. Kun. Aleksandravičiui tuojaus prašė pridėjęs paraginimą nuo savęs, idant nesibijotų traukti Amerikon. Ilgai nuo jo neturėjau jau žinios, tuomtarpu lankė jo Dekanatą vysku-

*) Kun. Staniukynas, užrubežėje vartojo slapyvardį Augustino Gerullo

pas, gal laiko neturėjo, o galėjo ir sulaikytu būti, jeigu su noru savo išsireiškė prieš vskupa. Iš propozicijos gi malonei man suteiktos, misliju jei sektūsi taip naudoti. Visgi rengiuosi ant kitų metų keliauti Jerzalēn, viena dėl to, idant syki pradėto mokslo nepertraukti ant ilgo, nes apart gaisatos laiko su nekuria skriauda dėl mokslo jaučiu neapseisiu, kita vėl einant tolyn į metus gal ir noras sumažėtų. Užtaigi šių metų vakacijas turiu apleisti ant papildymo mokslo nekurių dalykų ir liežuvių Jerzaleje daugiaus reikalaujamų. Kitusgi metus kadangi norėčiau aplankyti Parvžiaus parodą, viena prie kito netolimiausias būtų išten ir pas jus kelias. Taigi visa gal net mėnesį galėčiau viešėti pas Jus ir naudotis iš Jusų duosnumo. Vakacijos čion prasidės baigentys Liepos mėn. per trukį kurio bus atliami metiniai egzaminai.

Neprošali bus čion pranešti Jums apie įsteigiamą Freiburge Sveicarijoje Lietuvių draugystę. Iššaukia ją taip reikalai pačių Lietuvių užrubežyje jieškančių mokslo, kaip ir reikalas tautos, trokštančios apšvietimo ir nerandančios namieje užganėdinimo savo garbingų norų. 1-a Padėjimas užrubežyje mokinančiusi Lietuvių: palikti ant Apveizdos Dievo ir locnos pramonės, tarp svetimų, neištikimų žmonių, tur prieš savę nuolat pavojingą, baugią ir nežinomą ateitį. Nelaimėi atsitikus netur prie ko kreiptis. Argi neatsieina tas visas ir su nemaža skriauda dėl jų apšvietimo?

2-o Reikalai Tėvynės: kiek yra pas mus jaunuomenės be skyriaus lyties ir luomo, trokštančios mokslo, daleiskim ši karta, aukštesnio o namieje atsakančio nerandančios užrubežyje gi dēlei stokos pinigų atlikti negalinčios, turi skursti su skriauda savo Bažnyčios ir Tėvynės! Tuomtarpu svetimtaučius matome atsakančiose vietose turinčius savo institutus, kolegijas, bursas, tur jų jaunuomenę atviras duris į mokslą. Kamgi, labjaus palengvinimas būdo įgyti mokslą reikalingas jei ne mums. Ir argi neprivalo mums to atlikti sujungtomis pajiegomis butent, per tam tikrą dragystę?

Ner reikalo aiškinti jog toji draugystė susidėtų iš apšviestų Lietuvių ir Lietuvaičių Katalikų, ir jog drauystė šelotų tik mokinančiuosi Universitetuose ir Institutuose grynai katalikiškuose.

Kaip toji draugystė vadinsis, ar labdaringa, ar kitaip, da tikrai nežinau, ale manding, jog Amerikos Katalikiška inteligentija irgi pripažins jos augštą nadingumą ir nuo prisirašymo ir šelpimo nesišalys, to labjaus jog ir dėl Amerikiečių tokia draugystė būtų nemažai naudinga.

Su šia žinia baigiu savo laišką, tikėdamosi su lauksis su pirmučiausiu raštu Jūsų apie šią draugystę nuomone.

Tuom tarpu atsiduodu Jūsų Maldoms ir atminti Jus milentis

Augustinas.

III.

T. b. p. J. Chr!!

Brangus Antanėli!

Apturėjau išsiustą Tavo ant mano vardo „Dirva“. širdingai ačiu už ja. Apie vertę ir nau-
dingumą pradėto ir varomo po vardu „Dirvos“
darbo, ne man čion kalbėti, apsvarstis ir apkalbės
tai istorija mūsų rašliavos. Man čion terp sve-
tįmtaaučių sėdinčiam ipatingą tos pasakaitės
suteikia suraminimą, perkeldams į jaunystės
atmynimus, kada teip pasakas mylėjau... Dabar
jose randu draustę tikrų savo tautiečių.

Vakar apturėjau vėl raštą iš redakcijos „Gar-
so“, su žinia per keno paliepimą ši laikraštį gau-
nu ir išreiškimu noro ši tą apturėti dėl „Garso“.
Suprantu ir prijaučiu tam norui tik dėl stokes
laiko gal iki vakacijos negalėsiu jo užganėdinti.

Dėl manęs visupirmiausia svarbum dalyku bu-
vo žinoti, iš keno duosnumo apturiu laikraštį ir
kam turiu būti dėkingu, nes pas du buvau rašęs
apie tą patį, nors be atsakymo.

Ačiu dabar širdingai už teip gausų sušelpimą
tautišku penu, ir, meldžiu atleisti nemandagumą
reikalavime jo, ale taip visur su tuomi „Garsu“
susidurdavai ir Freiburge ir Ryme, jog noras
užėjo ir toliau jį čion už skverno palaikyti. Prie
to mislijau, jog Patsai esi Redaktorium jo. Na,
malonu labai būtų kuom norint už tą viską atly-
ginti; savo pasiėlgimu Tamstai suteikiau tiesą rei-
kalauti nuo manęs taipgi, tai ką galėčiau išpildyti.
Gal mano pranokėjai nespėjo čion Ryme apeiti

visų jus reikalavimų, tuomet laikykite manę už užėmusį jo vietą.

Linkintis Jums viso labo ir atsiduodantis Jūsų maldoms.

Augustinas.

Rymas 28—II 99.

Bocca di Leone 68.

IV.

T. b. p. J. Kr!

Brangus Antanėli!

Jau ilgokai bandau Tavo belaukenčio kantrybę trukdamas su atsakymu ant paskutinio meilauš dėl visų mūsų laiško. Ačiu širdingą leidžiu už suteiktas intencijas ir 80 fr. teipgi už gausią dovaną pažadėtą dėl jaunintėlės draugystės freiburgiečių pramintos „Rūta“. Jau į du mėnesius atgal girdėjau apie jos augančią kuopele, nors apie įstatus nedaugiau gali šiandien suteikti kaip anąsyk, butent juog ketina sušelpiti raštais lietuviškus laikraščius ir gelbėti reikaluose sąnarius savo „Draugystės“. Daugiau gaves pranešiu. Cion reik pasakyti, juog daugeliui iš mūsų trūks ta drąsos. Nekenktų daugiau jos prigavus ir kun. Aleksandravičiui; mat, Seinams malonesniais lyg pasirodžius, gal ir apie Ameriką mislyti nustos. Nekenktų daugiau jos turint ir kun. Vin. Dargiui apie kurį anąsyk minėjau, juog ketinas buvo leisti į užrubežį gydintis, bet pertartas

būk nuo Kun. Adomo, juog ten daugiau pinigų reik nei jis tur, apleido sparnus, nors ne visai, nes mislija eiti pirma Amerikon pinigų kiek užsidirbti. Nurodžiau jam vieta, jei ir ši syk drasa jo neapleis.

Sunkiame Tavo padėjime, kaipo „išleistojo liet. knygu“, širdingai prijaučiu, ir nors dramos ir pasišventimo Tau gal netrūksta, bet idant ir ištesėjimo gerame darbe nestokuotų niekad, kuoukvatniausiai, kiek išgalėdamas, prisidėčiau. Apie naudingumą Tavo išdavimų neikiak neabejoju ir nežinau, ar ateirastų iš skaitančių Lietuviu nors viens, kurs ne tik Tavo darbo ir aukų ale tiesiog suteiktų mums knygu negirtu. Užtaigi ne tamsioms mislimis apleist garbingą darba, Tau dabar, Brolyti užsiiminėti, ale suradimu keliu dėl išskleidimo terp tautiečių savo knygu. Redaktoriai gal ir teip šiadien vadinami „Lietuvos pačtoriai“ būtų labai tame dalyke naudingi, jaigu į tartį kokią su jaisiais sueiti. Aš tuomtarpu nurašinėjau apie „Dirva“ pas draugus, ir nors reklama mano gana tyli, bet tikiuosi nuo jos šiokio tokio gero dėl „Dirvos“.

Aš ketinu visą vakacija pragyventi ant vietos, nes teip naudingiausia dėl mokslo. Gyvenu su vienu Kun. pėrancuzu profesoriumi prancūziškos kalbos viename Rymo Universitete ir iš tos progos naudojuosiu. Kartkartėmis ekskursijas darome į apielinę Roccoj. Ir teip, vakar pirmą syk stebėjaus ant kranto žal. mėslviems vandenims plačių jūrių, su kuriomis neužilgio reikės susibičiulianti. Pereita Sereda 19 d. Liepos

apie 2:½ v. po pietų buvo čion gana smarkus dre-
bėjimas žemės ir pirmą syk ištirtas nuo manęs.
Apart žinia įbaidymo, gero priteršimo kambarių
dulkėmis ir kalkėmis nuo sienų ir lubų ir kur ne
kur ir skriaudą didesnę padarė. ypač kenkė Baž-
nyčioms iš kurių keletą turės uždaryti. Ryme
Bažnyčioms daug skriaudų ne padarė.

Siunčiu sykiu du paveikslu su palaiminimais
Tėvo šv. Tau ir Kun. Abromaičiui, jei da tokių
neturite. Apturėjęs nusiųsk kitą meldžiamas
Kun. Abromaičiui su laboms dienoms nuo manęs.

Meldžiams apie atmintį in Memento pasilieku
Tave mylintis draugas

Augustinas.

Antrašas: Monsieur l'abb'e Augustin Gerulis
Chez Soeurs de la Compassion
a Rocca di Papa
Provincia ir Romana.

V.

Rymas 6 d. Kovo 1899 m.

T. b. p. J. Chr!

Brangus Antanėli!

Raštą Tavo apturėjau 1-mą dieną Kovo, pini-
gus gi šiadien. Ačiu už atmintį ir pašalpa. Raš-
tus ir pinigus lengva man nuo Jūsų imti, ypač šiuos
paskitinius, bet aplankyti Jus, o to labjaus ilgiaus
paviešėti, kaip išsireiškei — kokią porą metų
nors malonu būtų išpildyt tą mislį dėl pačio žin-

geidumo pamatyti tolimą kraštą, kurs tapo nauja tėvyne Lietuvių, aplankyti ten daugybe pažįstamų, draugų ir giminių, pasigrožėti visų gyvenimu, bet išpildymas to visko gal prigulėti nuo aplinkybių. Ir teip įstatos pašpartinės, pavaldiniams gudų daleidžia naudoti iš liuosybės užrubežyje, nors štruopuojamos, per penkis metus, bet neilgiaus, jei ne nor prarasti jo brangios padonystės. Aš gi, užmaniau bent trejus metus mokintis, ar tai sėdint Ryme išpultų atlikti, ar metus čion pasėdėjus, kitus dvejus Jeruzalėje pabūti, jei norėčiau pilną kursą Rašto šv. pabaigti. Nuo to pasiliktu dvejį metai nevisai pilni. Sveikatai tesiant pažiūrėčiau, ką su jais veikti, ir jei trauktis išsiilgimo nevarytu namon, Vyskupas už didelį nusidėjimą gal nepalaikytų, jeigu laimingai pabaigęs mokslą, pasibastyčiau po svieta. Bet šitų kliūčių ir nėsant atsirastų da naujų. Iš Mozurijos mat isvažiavau, ne tikt su gerokai susilpninta sveikata, ale ir su delmonu gana plonu, taip kad užtikrinau pas kelis met draugus kasmetinę sau pašalpa, kol trukti turėsiu užrubežyje. Tokiam padėjime reik, žinia, atsargiai apsieiti, iš augšto jau išbraukiant iš programo žygius didesnius, reikalaujančius išteklių. Prie tokių turėtų prigulėti ir minėta kelionė pas Jus. Bet ar Jus patys kartais negalėtute pirmiaus aplankyti Rymo ir prie tos progos pasimatyti ir su manim? Turiu ant mislių deputaciją nuo katalikų Lietuvių pas Tėvą šv. su atidavimu Jam prigulinčios paguodonės ir suteikimu surinkto nuo Lietuvių skatiko šv. Petro. Man ding, jog Lietuviai, kaipo atskira tauta, da niekad neprisiartino prie Tėvo

šv., išreikšdami savo meilę ir prisirišimą prie Augščiausio Piemens, išrodydami jam tautos savo tikėjimą ir dorišką padėjimą ir mesdami nuo Jo Lietuvai palaiminimo. Ar neišpultų jau apie tai pamislinti ir ištikro prie to rengtis? Didžioji Lietuva, nors žygio tokio labai jos dvasiškas padėjimas reikalautų, atlikti negal, Prūsų katalikų skaitlius gal labai nežymus, ar ne Amerikos tad Lietuvai tą pridermę atlikti išpultų? Kad ir su kitoms susidėjus. Pinigų tiesia toks darvkas pareikalautų gerokai, ale apturėtos dvasiškos naudos negal būti jais apsvarstomos. Nes pasekmė būtų gal sustiprėjimas katalikiškame tikėjime, didesnė vienybė, suspindėtų daugiau viešų ir socijališkų teipgi naminių ir šeimyniškų dorybiu pasididintų garbė tautiška Lietuvosio įvykius laimingesnei klotei visuose darbuose ir užmąnymuose. Ką ant to psakytumėt? Amerikiečiai, tai vikrus vyrai, ir noro Jums prie to turbūt nestokuoja. Gražią kada pavasaio ar rudens dieną ar ne pamatys Rymas Lietuvių būrio, tautiška apsirėdžiusio su vėlavomis savo draugysčių? Dieve tai duok!... Beje, prisakiai idant atrašyčiau apturėjęs intencijas ir jas atlikęs; pirmą pildau dabar antro man rodos rašyt nereikės, nes Tau šį laišką skaitant jos bus atlaikytos. Siunčiu labas dienas kun. Abromaičiui, jam tiesa pirmam rašte biskį apie obligaciją užsiminiau, bet jei tiesa tiek daug turi, paprašyk nuo manes kad atsiųstų didžiai dėkingas būčiau. Duok teipgi labų dien kun. Matulaičiui.

Tave mylintis.

Augustinas.

Jeruzolimas 15 d. Spaliu m. 1899 m.

T. b, p. Jezus Kristus!

Brangus Antanėli!

Rašau iš Zemės šv.! Trečia jau dien, kaip čion atvykes apsigyvenau pas Tėvus Dominikonus jūjų Konvente. Kelionė jūrėmis per Brindisi, Pereją, Smirną ir Jaffą ant Austrijos tavorinio laivo traukėsi gana ilgai — 15 net dienų. Greičiaus tą kelią būtų galima buvę atlikt važiuojant ant Egipto per Aleksandriją, ale ten reikėtų 13 dienų kvarantanoj atsėdėti. Apie jūrų kelione ne turiu ko minėti nes patsai ja atlikai. Man išpuolė laikas labai gražus maž ką judėjo jūrės, ir ligos marių nedatyriau. Važiavau, teipgi 3-ia kliaasa. Prieš išvažiavimą į Zeme šv. naudodamos iš progos aplankiau su meldžionimis iš Rymo Loreta ir gryždams paskui dėlei parodos dailių buvau Venecijoje. Noriu čionai užminti apie Draugystes esar čias Padvoje ir Lorete, nes jos, ypač paskutinė, dalyti ir Lietuvius. Lorete radau senokai jau gyvenančią Visasvietinę*) šv. Loreto Namelių Draugystę. Kaip vardas rodo prigul prie jos visu tautų katalikai. Kiekviena tauta tur savo atskirą sanarių knyga ir savo kalboje irrašymo lapus ir Draugystės Instatus. Nors ir dėl Lietuviu yra maž kek lapeliu irrašymo tėvyniškoje kalboje, bjauriai sudarkytoje, bet knygos savo Lietuviai ikišiol atskiros neturi. Rašosi į

*) Visasvietinė — mandink geriaus atsako žodžiui Universalis (Congregatio) nei visatinė.

knygas Lenkų, kurių skaitlius tokiu būdu gal užaugęs iki 100 tūkst, su viršum. Priezastis imant kodel Lietuviai netur savo knygos, tai stoka Lietuvoje Zeliatoriaus tos Draugystės, kurs rinkimu sanarių užsiimti norėtų, kuomet, girdi Lenkijoje — daugybė. Pasiisūliau žinia ant Zeliatoriaus, tik čion pasirodė maža klūtis: reik pristatyti šiek tiek sanarių, kurie norėtų įsirašyti šį Draugystę ir surinkti maž kiek pinigų ant įtaisymo atskiros knygos ir atspaudimo lietuviškoje kalboje reikalingų dalykų. Pinigai susirinktų iš aukų kurias duotų įsirašantieji. Didumo aukos įstatai ne parodo, duoda kiek kas nor ir gal syki tik prie įsirašymo. O pinigai tokiu būdu surinkti eina, po priežiūra Loreto Vy-kupo ant atnaujinimo ir papuošimo Bazilikos Loreto, teipgi ant reikalų Draugystės. Įsirašantieji paduoda savo vardą ir pavardę taipgi tėvynę. Paskui aptur nuo Zeliatoriaus medalika iš Loreto ir lapą įrašymo. Pareiga: kasdien rytmetyje, vidudieny ir vakare— kalbėti „Aniolas Dievo“.

Padvoje, važiuodamas į Venecija, norėjau iš-tirti, ar nėra Draugystės (Brostvos) vadinamos „juostelė šv. Antano“, nes pas mus daugumas nor į ją įsirašyti. Dasižinojau juog nėra ir negal būti „juostelės šv. Antano“, nes jis atskiro Zokono neuždėjo. Juostelė šv. Antano, tai juostelė šv. Pranciškaus. Yra bet Padvoje Arcybrotsva šv. Antano, į kurią taipgi norinčius priima iš visur. Pareiga: kalbėti kas dien 3 poterius (3 Pater — Ave ir Gloria). Įsirašantieji gal apturėti visus Trečiojo Zokono atlaisus. Tik čion įsirašant reik

duoti 2½ fr. Iš Lietvos ir Lenkijos paprastai siunčia 1 rublį. Kun. Varchal (pranciškonas, Lėnkas iš Galicijos) prižadėjo lapus išrašymo lietuviškai atspausti, jei atsirastų nors 50 sąnarių. Nuo 2½ fr. kas atlieka iš rubliaus T. Varchal apverčia ant įtašymo koplyčios, vadinamos „Lenku“, toje pat šv. Antano Bazilikoje. Koplyčia nedidelė paveikslai alfresco vienoje jos pusėje atmena mums Lietuvą. Ir teip po tiesėjai nuo aukuro: Paveikslai šv. Kazimieriaus ir Vaitiekaus. Ant šoninės sienos viršui: Paveikslas Panelės šv. Aušros Vartų — Aniolų nešamas, iš šalių žymės Lietuvos ir Zemaičių: Meškins ir Raitelis.

Apei pramonės ir ir dailės darbus regėtus Italijoje manding nėra ko daug kalbėti, nes tau pačiam gal ant Visasvietinės Parodos Chicagoje teko daugiausiai ir geriausiai dalykus matyti. Jeigu gi duokim sau silpnumą turėtumei prie tepliorystės veikalų, galėčiau kita syk pagal išgalėjimą savo užminti apie senovės Rymėnų tepliorystę: alfresco ir mozaikine, atrastus griuvėsiuose Pompejos ir perneštus į Neapolio: „Museum Nazionale“. Gana žingeidus — kuriems galėjau prisiziūrėti. Neapolyje turėjau teipgi laimę būti liudintoju stebuklingo tirpimo kraujo šv. Januarijaus, apie ką randi minėjimą Brevijoriuje. Siemet kaip ir kitais metais, tirpimas atsinaujindavo kasdien per visą oktavą. Invykdavo daug maž terp 9 ir 10 v. rytmetyje. Užtikau jau Vyskupą su asista stovintį pas aukurą ir atsizrižus į žmones, laikant rankose nedidelę, hermetiškai uždarytą Monstrancią, kurioje tilpsta dvi ampulki. Viena

gana didelė apskriti — paplokšta su krauju iki didesnei pusei jos, sukepusiu ir prilipusiu prie šienų ampulkos; kita maža, pailga, šalip pirmosios, tik aptaškinta viduje krauju. Vyskupas kelis syk kalba su žmonėmis Litaniją prie Panelės šv. ir Credo. Ir rodo paskui Monstrancijoje ampulkas tai užversdams tai atveršdams. Ne tame pat laike kasdien kraujas pradeda tirpti. O šv. Januarijus tai Neapolio patronas, ne nuo vienos jau nelaimės ir įpatingai piktumo Vezuvijaus gynė savo miestą. Taigi metuose kuriuose stebūklas įvyksta, žmonės tur nekaipo tikrą irankį, jog šventas tuos metus laikys miestą globoje savo. Iš to galima prasti, kaip ir su kokiu karštumu ir tikėjimu tur žmones melstis. Iš tikro, teip meldžiantys pirmą syk regėjau. Čion pasirodo kaip: „regnum coelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud“, Matth. XI. 12). Išsitarė čion ypatingas būdas maldoj, arba geriaus sakant, čion ypatingai apsireiškia dvasia maldos tarp daugybės tikinčiųjų, tai giedančių tai tilstančių, idant ne tiek balsu, kiek galybe tikėjimo iš gilumo dūšioj balsu vos girdimų šaukti, tai vėl garsiai melndančiųsi tai šaukiančių, o kaip kada, sako, rugojančių jegu stebūklas ilgai neįvyksta. Bet štai kraujas, dideliu grumulu pradeda slankioti tarp sienu ampulkos. Da 5—10 mioutų ir jau išsileidęs pripildo beveik ampulką. Pakilę visi gieda: „Te Deum“. Paskui kiekviena juomi Vyskupas laimindams duoda bučiuoti. Po Procesijai kraujas vėl nupuola, stingsta, ir lizde bažnyčios uždarytu tampa trims raktais, iš kurių vienas pas

Kardinolą Arcivyskupą laikomas, pas Sindaką miesto antras, ir trečias pas deputatą gvardijos. — Apie dalykus kitados minėtus koku man ir kalbėti; Vincas Dargis tiesa buvo norėjęs keliauti į Ameriką, bet dagirdo jog kun. Kaminskas jau užėmė vietą Vikarijaus Shenandoryje. Kun. Al. kaip buvo teip ir būna Vonsoše.

Jeigu turėtumei atliekamų intencijų melsčiau atsiųsti, teipgi minėtas pirmiaus knygutes, teip už jas, kaip už „Garsą“ iš intencijų atmušdams. — Antrašas mano dabar toks: Turquie — Palestina.

Monsieur l'abbe Augustin Gerulis

Convens de St. Etienne 'a Jerusalem.

Nežinau kaip ilgai raštui reikės į Ameriką keliauti, nes iš Lietuvos ateina į penkiolikta dieną. Užeidavo man ant mislių parašyti pas nekuriuos pažystamus Kunigus Amerikoje, ar ne atsiųstų jei tur liekamų intencijų kaip Pautienį, Kurą... bet nežinau jų padėjimo; kaip mą meldžamas nurodytumei šiam dalyke.

Iš naujų kareiviškų Gudų žvgių prieš raides šias galiu žinias pranešti. Padarę reviziją pas Kun. Smulkštį ir nieko nepelnyje prirodyjo jam ant dviejų metų pasirinkti vietą Gudijoje — tai išvažiavo in Odesą. Pas Vincentą Cėsna rado daug naujų kafekizmų — sako jog šioji krata kliudo ir Burgeri.*) Ką jie ten nulems apie šiuos nežinau da. Miręs staiga kun. Mižiulis. J. M. Vyskupas norėjo Dzūkijon įvesti reformas nekurias

*) Burgeris — kun. A. Lastaucko pseudonimas Fribourge bestudijuojant.

skriaudžiančias Lietuvius, Kunigai bet drąsia
pasipriešinę tarpe kurių atsizymėjęs Kun.
Aleksandravičius. Būk sveikas

Bučiuoju Tave Mylintis Augustinas.

VII.

Jaruzalė 28 d. Lapkričio 1899 m.
L. J. Chr!

Brangus Antanėli!

Ačiu širdingai už sušelpimą!

Zinios apie pinigus da neturiu, ale tikiuosi ne-
užilgio ir toji ateis. Apie padarytą propoziciją
daviau žinią kun. Lastauckui. Kun. Dargis, kurs
buvo mislyjęs traukti ant kiek laiko į Ameriką
jau esąs Ryme. Atvažiavo ten teipgi Kun. Gus-
taitis iš Ratisbonos ir Kun. Narjauskas iš Seinų.
Vysk. Freiburge Sveicarijos atsiradę kun.: Ma-
tulaitis iš Kelėiu*) (Starapolės par. gimęs), Būčys,
Totoraitis.

Kaip matyt, skaitlius Lietuvių, jieškančių už-
rubežyje mokslo kasmet žyme didinasi, Galima
tikėtis, jog neužilgio netik Lietuvoje ale ir užru-
bežyje, o tuomipat ir Amerikoje neviens iš jų gal
norės apsigyventi, nes Tėvynėje šiandieniamė pa-
dėjime sunku būtų visems pajiegas savo atsakan-
čiai sunaudoti. Visgi šėip ar teip reik tik džiaug-
tis ir Dievui už tai dėkavoti.

Sunku man pačiam prieš Jus išsiteisinti iš ne-

*) Vėliaus Vilniaus vyskupas. Red.

atvažiavimo į Ameriką. Nes praktiškai žiūrint ant gyvenimo, kaip Jūs esate pratę, leistis į svietą be pinigų — tai ne pavydėtinal. Pirmiaus reiktu juos turėti. Ale, kaip pas mus paprastai dabar dedasi, šiek tiek skatiko prasimane, apturėję prižadėjimą prisiuntimo intencijų ir da šiokią tokią reikale pasalpa, keliauja. Gyvenimas Europoje kiek pigesnis ir, kaip man rodėsi, būtų užtekę man skatikų be ypatingų pašalpu. Kelionė į Jeruzalę žyme atmainė padėjimą. Bet ir čionai nesileidau neapturėjęs prižadėjimo didesnės nuo draugų pašalpos — kaipo paskolinimo, žinia. Dėl geradėjų savo ne tik ką nedėkingu, ale priešingai labai dėkingu norėčiau būti. Užtaigi girdint apie Jūsų iš manęs nekantantumą man sunku ir skaudu darosi. Mislis užėina ar tas pats dėl Jūsų būtų, jeigu du likusiu metu pas Jus pabūčiau, teip dėl atsiliuosavimo nuo skolų kaip įgijimo kokio skatiko. Nes Dievs žino kaip ir kur sugrižus reiktu apsigyventi. Pramokti geriaus lietuviškai o ir angliškai suvis ne būtų prošali. Bet iki tol da arti dveji metai ir seną Motinėle, jei Dievs laikys gyvą, ir norėtusi greičiaus pamatyti...

Ačiu širdingai už fotografijas, aš savo ne galiu su šiuomi syk paleisti. — nes neturiu. Gal su Kalėdoms ar Naujais Metais ji pas Jus atvažiuos. Gaila tik jog išveizėsiu greičiaus ant Sepkaus nei ant Maušiaus, per pusanthro mėnesio nespėjo da gerai suželti barzda — o čion Rytuose visi Kunigai be skyriaus želdo.

Ačiu už knyga, kaip matau jos man suvis už dyką pareina. Neturiu tik laiko daug dabar skai-

tyti bet ant vakacijų turėsi man punda atsiųsti.

Priimk' šiuomi syk nuo manęs nor mažą iš Jeruzalės paveikslėli, kuri buvau teipgi padėjęs ant plytos šv. Grabo, meldžiaus ant Tavo intencijos. Labas dienas siunčiu Kun. Abromaičiui.

Tavo Augustinas.

Antrašas. Turquie — Palestine

Monseur l'abbe

Augustin Gerulis

Convens de St. Etienne

Jerusalem.

VIII.

Jeruzalė 7 d. Gruodžio 1899 m.

L. J. Chr.

Brangus Antanėli!

Prasidėjo jau ir čionai žiema. Smarkus vėjas dažniausiai šiam laike nuo Viduržeminių jūrių arba rečiau žiemų, strimagalviais varo debesų ūkaną, lietu, kartais sniegą. Kaip paprastai pietų šalyje kakalio netur, užtaigi čion žiemą gyventojai daugiaus jaučia nei pas mus. Toks laikas su giedrioms, žinia, nekarta ir šiltoms dienoms, kaip pas mus „bobų vasara“, traukiasi iki Gegužės mėnesiui, kuomet perstoja suvis lijė per ištisą vasarą. Bet žmonės ir čion ne tik laukia ale meldžia Dievo, kad lietus žiemos prasidētu, nes ne kartą cisternoje per vasarą ne tenka vandens, ką ypatingai tur jausti varguoliai neturinti savo cisternų ir vandens. Laukia, teipgi daržų

ir vindarzių ūkininkai, o da labjaus gal išbire po
visą Palestiną nomadai Beduinai, nes per vasarą
išdeges želmuo nuo spindulių saulės vos menką ir
tik kupranugariams gal užtenkančią ganyklą gal
duoti. Nuo lietu gi atvilginta žemė staiga iškai-
šo plikus tyro kalnus įvairiais kvietkais, iškloja
žalia veja terpkalnes ir plynės ir Palestiną tar-
tum nuoteką kokią šventadieniniai išdabina.

Iš Lietuvos tuomtarpu jokių naujienu ne tu-
riu. Ant galo čion ir nelengva su naujienoms, nes
laiškas iš mus tur gana ilgai keliauti, o paskui
sujudus jūrėmis laivai ypač Austrijos nemėgsta
tuomet i jūres leistis.

Siunčiu sykiu photographiją ir dėl Kun. Ab-
romaičio.

Linkiu sykiu Jumis nuoširdžiai linksmų Sven-
čių ir Naujų laimingą Metų.

Kun. A. Gerulis.

Turquie — Palestinae

M. l'ab. A. G.

Convens de St. Etienne
a Jarusalem.

IX.

Jaruzalė 10—1—1900

L. J. Chr!

Brangie Antanėli

Geradėjau!

Siądien apturėjau Tavo išsiųstus 66 fr. 95c.
Sirndingai ačiū! Tuojaus atsakydamas ant Tavo
laiško išsiunčiau mažą laiškeliį jau savaitė kokia

atgal ir keletą paveikslėlių dėl P. Mikalaucko. Da minėto „Albumo“ ir kaip tikiuosi „Dirvos“ da nesulaukiau, jei jau išsiuntei, tikiuos jog neužilgio atkeliaus. Ne mini, ar gavai išsiustas mano dvi fotografijas, vieną dėl Kun. Abromaičio, malonu man būtų ir nuo jo apturėti. Prieš Kalėdas atvažiavo čion Kun. Fitz-Gerald'as, Klebonas iš New Yorko apielinkės, (dabartės važinėja su kitais Klebonais iš Amerikos po Palestiną, gal dabar Nazarete kur); pasakojo jis apie daugumą darbo pas jus. Tikrais esate Missijonoriais. Ir nors ir ne turite pavojaus būti užkankintais nuo netikėlių, tad tampate kankintiniais darbo ir savo pareigų. Negaliu suprasti, tik kodėl Vyskupas taip muštravotu Tavimi, ar gal mažai nepakanamai ten kunigų. Nes kaip aš suprantu, padarius ką klebonu, be svarbios priežasties kelti kitur tai ne gali išeiti su nauda dėl parapijos. Na jeigu už nuopelnus duotų platesnę darbui vietą, tai kits dalykas. Tikiuosi jog apsiliksi bentgi ant tos pačios vietos.*)

Aš čion tuomtarpu daugybę turiu darbo. Ačiu Dievui ir sveikatos nebestokuoja. Tikiuosi jog už metų ir aš galėsiu kur terp žmonelių pasidarbuoti, nes per ilgą laiką prie to pripratęs pradėjau ilgėtis. Laikas praslinks kaip bematai prie knygų, ant ekskursijų. Bet ir Tau rodyčiau biskį atsikvėpti, ir pasiėmus nors ant kelių mė-

*) Kun. Milukas nuo 1899 m. pavasario Philadelphijos vyskupo buvo išleistas 6 mėnesiams Brooklynan (kur nebuvo lietuvio kunigo) prie Angėlių Karalienės eiti klebono pareigas. Paskui tas leidimas buvo prailgintas dar 5 mėnesiams, po kurių turėjo grįžti į savo (Philadelphijos) vyskupiją. Red.

nesių pašportą kur išsprukti. Gera proga šimet: Paroda Paryžiuje, Jubilėjus Ryme. Gal ir leisitės į Ryką didesnia ne būryje kaip kalbino „Garzas“, idant atiduoti pagarba Tėvui šv. nuo Lietuvių ir Svetui pasirodyti. O gal užkliudytumėta į Jeruzalę... Seip ar teip reik atsiminti ir apie sveikata.

Aš ypatingų žinių iš Lietuvos iki šiol negavau.

Kun. Aleksandravičiūs tapo perstatytu ant Klebono į Piontnicą Pa—Lomžėje, ar užtvirtins nežinau. Zmonės abejoja. Ikięs jis mat kaip pipiras Gudams. Gana ilgai traukiasi gal ir palikti vargša.

Siunėiu labų dienų Kun. Abromaičiui, linkentis viso labo

Kun. Antanas

Antrašas:

Turquie — Palestine

M. l'abb'e

Augustin Gerulis

Convens de St. Etienne

Jerusalem,

X.

Jeruzalem.

J. M. J. I

Brangus Antanėli!

Siunėiu ir likusius Raštus.*) Ko jie verti bus, nežinau. Rūpinuosi užduotę sąžiniškai atlikti,

*) Kun. Miluko prašomas kun. Staniukynas sayo keliones Palestinoje surašė „Laiškuose iš Kelionės po Palestiną“, kurią išleido kun. M. Šenadoryje 1900(i) metais. Red.

tik dėl stokos kokio norint lietuviško žodyno, papratimo vartoti gyvą kalbą, o teipgi ir Naujo Instatymo Vysk. Giedraičio, daug turėjau sunkenybių, tankiai atkartojau tuos pat žodžius ir išsireiškimus, o gal verčiant Raštą šv. nevisur galėjau smagiai, iš tų priežastų, atiduoti mislį. Kaslink rašymo vardu visaip klaidžiojau. Duokim sau rašiau: Jeruzalēm ir Jeruzalė, nors teisingiausiai vertėtų rašyti Jerusalem; teipgi Bethlehem rašiau Bethlejem ir Betlejem—ši paskutini greriausiai palaikyti, biski sulietuviškuota, bet ne tiek, kaip Betlejus.

Kaipo apsipažinęs geriaus su kalba vesdame korektą pertaisyk sutiktus kur nelygumus. NB jei šiuos raštus spausti verta, tai tuojaus ir atlik. Užgalvis gal toks galima būtų padėti: Raštai iš Kelionės po Palestiną. Kelionė pirma.*) Hebronas. Tyras Judos, Mirusios Jūrės. Betlejem. Paminėjus „kelione pirma“, tiesą pasakius, iki antros da toli. Ir ar ji įvyks t. y. ar bus aprašyta, tai prigulės nuo susidėjimo gerų apielinkių. Šią pradžią ir iki galui dvesti turiu gerą norą (kurį ir apskelbimas „Kelionė Pirma“ reikėtų), bet kaip ten bus, tai Dievas žino. Gal būt Dievas padės...

Kas link vėl photographijų tai ana didžiąją (paveikslą Jeruzalemo) reik su vis į šalį atidėti, jei nebūtų atsakančios vietos. Jei nori ant sienos sau ant paminklo užsikabinkie. Kitą ką dabar siunčiu reikės sumažinti (mažesnės neradau).

*) Su paveikslėliais.

nors ne kasžin kaip sceną biblišką perstato, nes Boozas pipkę rūkė, o viens iš pristovų kalba ražančių. Pridedu teipgi naują mapele geresnę ir pilnesnę už aną. ką pirmiaus siunčiau.

Užpaporyt t. y. 23 d. Balandžio iškeliaudamas ant mėnesio arti, sugryžęs tikiuosi, juog žinia platesnę ir nuo Tavęs rasiu.

Beje už visus iki šiol prisiuntinėtus dalykus — Ačiu!

Siunčiu labas dienas Kun. Abromaičiui ir Jonui Vyškačkai.

Kun. Augustinas.

XI.

J. M. J.

Jarusalem 5 d. Birželio 1900,
Brangus Antanėli!

Ačiu už intencijas ir pašalpa! 82 fr. 40c, paėmiau nuo žingunės vakar. Gaila man tik jog ant dviejų padarytų propozicijų negaliu lygiai užkandinčio duoti atsakymo.

Pirmiausia, kad ir norėčiau, rudenyje iš čion da atsiliuosuoti negalėčiau. Privalo da nemaža man pasimokinti. Ir teip laike šių vakacijų norėčiau pramokti Siriškos ir Aramaiškos kalbų o teipgi biskį, nors gerą pradžia Angliškos, nes šioje kalboje yra daug Bibliškų veikalų, po vakacijų gi pasimokinčiau Arabišškai. Tokiu būdu turėčiau pabūti ant vietos bentgi iki Naujų Metų. Likusį laiką iki vakacijų, jeigu galėčiau, aplan-

kiaus Egiptą ir Greciją praleisti Ryme. Ten norėčiau pasipažinti su Vatikano Biblioteka ir Bibliškoms Versijomis, kokios ten yr. Teip jog apie kelionę į Amerika negalima mislinti. Vakar ap-turėjau teipgi laišką iš Freiburgo nuo Kun. Matulaičio (Daugirdos)*); mini, jog Kun. Lastauskas sergas dirksnių suerzinimu ir negalėjęs dėl to į Ameriką važiuoti. Jeigu dėl to tik važiuoti ne-galėjo, tai manding, žinant jo būdą, geriau pasil-sėtų dirksnės Amerikoje nei Mozurijoje.

Antrą, su aprašymu kelionių nors prisipažystu būtų gana sunku, bet jeigu išleistumėte laikraš-ty, galėčiau dėl užkimšimo plyšių daugybę mede-gos pristatyti. Norint betgi paduoti patogesni aprašymą, reikėtų nemaž atidėti laiko.

Ypač apsiskaitymas Palestinologijoje būtų ir dėl manęs naudingų ir gal dėl kitų, nes su Europa Lietuviai daug maž apsipažinę, o aš iš paviršutinio jos regėjimo ne kasžinką ypatingo galėčiau pasa-kyti. Su photographijoms tas pats, iš Europos, išskyrus Rymą, vos keletą ar keliolika (žigunės lapelių su pašiniais) galėčiau prisiusti, iš čionai daugiaus tik už lemtesnes reikėtų ir brangiaus mokėti.

Iki šiol mačiau ne maž jau vietų Palestinos. Po Velykų atlikome ilgą kelionę, kuri traukėsi 23 dienas. Aplankėme visą Užjordonį, pradėjus nuo Madebos (į pietus nuo kalno Nebo) iki šalti-niui Jordono kalnuose Hermono, ir šiaupus nuo

*) Daugirda londoniškie liet- klebono kun. Matulaičio pseudoni-mas; kun. Jurgis Matulaitis (Matulevičius) Fribourge vadinosi Nor-butu. Red.

Libano Galileją ir Samariją — iki Jeruzalei. Prie galo vakacijų bus vėl ilgesnė ekskursija, kuomet tikiuosi kaip Dievs duos sveikata ir Pietinę Paletinos pusę pamatyti.

Norėčiau tik žinoti kas do programą būtų naujo laikraščio ar jis norėtų tarnauti apšviestiesiems, ar tik prastiems ar visiems. Teipgi kokios politikos laikytusi link Rusų ir Lenkų, ar „Sargo“ duokim sau ar „Zinyčios“, kuri nor sandaroje su visais gyventi.

Ačiu teipgi širdingai už „Dirva“, tik siunčiant pinigus reikėjo pasilaikyti sau prenumeratą.

Siunčiu širdingą pasveikinimą klebonui Kun. Abromaičiui.

Bučiuoju

Antanas

Turquie — Palestine

M. L'abbe Augustin Gerulis

Convens de St. Etienne

a Jerusalem.

XII.

Jeruzalem 2 d. Liepos 1900 m.

J. M. J.

Brangus Antanėli,

Turiu pas Tavę nemažą reikalą. Siandien ap- turėjau laišką su žinia, jog viens mano seserietis (mirusios sesers sūnus) Jonas Viškaška iš Kampi- nių Kalvarijos parapijoj, vaikiną da jaunas iš- siųstu tapo tėvo į Ameriką ir turis] vietą prie

Redakcijos „Vienybės“ (ar spaustuvės) už 10-ant mėnesio. Dėl manęs tai naujiena tiek netikėta, kiek liūdna. Tuo labjaus, jog vaikas gabus ir pusėtinai pramokęs tuo greičiaus prie „Vienybės“ draugų gal ištvirkė ir giliaus įklipmti. Jam gal tai patinka darbą turėti prie „gazietų“ ir „drukarnijos“ ir prieš saviškius likusius pasigirti iš didelės garbės ir laimės neminėdams nei žodžio apie pavojus dėl tikėjimo ir sąžinės. Brangus Antanėl, turi gal pažystamą kunigą Plymouthe; meldžiu Taveš paieškoti būdo kokio, idant ji iš ten kaip istraukti būt galima ir atsakantesne nurodyti vietą. Kasžin ar negalima būtų iš jo padaryti naudingo visuomenei žmogaus, butent sutaisius proga, jei ten tai lengvai būtų galima, atlikti šiokią tokį mokslą ir išvesti į mokintojus vaikų, arba vargmamistras jei nepervėlu da būt.

Teip tai apie tą miniu, nes nežinau ar yr ten vietos kur mokinantiems vaikams suteiktų užlaikymą ir mokslą už dyką? Seip ar teip meldžiu bet pagelbos idant iš tos vietos galima būtų ji ištraukti. Girdžiu vėl jog Brolio mano duktė ir nor keliauti į Ameriką, ar į Angliją. In šią bet nerodyčiau, į Ameriką irgi nežinant nei vietos, ar kokią rastų, nei padėjimo, nevelyčiau; tik jai tu rodytumei ir galėtumei nurodyt vietą, gal prie tokios tikrybės ir daleisčiau.

Galima numanyt apie sunkumą padėjimo mūsų žmonių Lietuvoje, jog išgirde apie lemtesni uždarbį Amerikoje visi gatavi būt išeiti. Traukte

traukia juos svetur, sulyginus pagal vaikščiojančias pasakas savo vargus su laime kitur....

Siunčiu labas dienas Kun. P. Abromaičiui.

Bučiuoju Kun. Augustinas.

Turquie—Palestine

Convens de St. Etienne

a Jerusalem.

P.S. Nurašiau pas tėvą Joną Vyškašką, idant lieptų jam pamesti vieta prie „Vienybės“ ir eiti į „Senadorį“ pas Kun. Miluką, kurs prirodys vieta kita. Atleisk už drąsą!

Tavo Antanas Staniukynas.

XIII.

J. M. J.

Brangus Antanėl!

Nežinau, kaip Tau atsidėkovoti už teip greitą išpildymą to, ko meldžiau. Iš rašto Jono Viškaškos pasirodė, jog tai buvo klaida ir patarimas jog dirba reakcijoje Sliupo. Ką gi bet aš turėjau beveikti"... Ačiu už priėmimą į širdį mano reikalo, šaip, Dievas duos, klaida išeis ant didesnio gero. Tik pasilikti turėsiu dideliu Tavo skolininku, nes su vaikinu nežinau da kaip ir ką bus beveikti. Pinigų, kai žinai, jis netur, mą šiomet ir gi ner ko rūpintis apie atliekamus, o jeigu norint leisti ji da pasimokinti (ko norėčiau), nežinau ar atsiras-tų atsakantis Istitutas katalikiškas pagal reikalą, kur mokintis galėtų uždyką. O kad ir būtų ar norėtų jau teip nejauną priimti? Stai klausi-

mai, kuriuos išrišti man sunku. Nurašiau pas jį idant apsimislijęs išsirinktu sau profesija, prie kurios tur didesnę palinkimą, ir joje prasilavintu o Dieve ir geri žmonės neapleis. Ką jis sau pasirinks da nežinau, šep bet ar teip, bus darbininku Amerikos Lietuvoje, ir... iš Tavo daugiausiai malonės. Ką bet jo dalyke išleistumei — aš esu skolininku, nes jam turint da keletą neturtingu brolių ir seserų — bau seksis išsimokėti.

Su mano gi projektu aplankyti Ameriką įvyks atmaina. Pasidavęs prieš Kalėdas ant pašporto, nes iš Jeruzalės maniau lengviaus bus įgti, apturėjau po 7 mėnesių laukimo atsakymą palanku, jog galiu da metus būti užrubežyje, Tokiu būdu naudojant iš progos išpultu su tuomi pat pašportu grįžti, gal tai būtų įrankis geresnės kloties Lietuvoje...

Siose dienose apturėjau teipgi Tavo išleistus „Botaniką“ ir „Albumą“, viena iš jų ročintina į pamatus lietuviškos literatūros, kita kaipo dailės darbas į jos papuošalus. Su tokiais veikalais galima stoti į eilę apšviestų tautų. Kas link ypač Albumo, nemaža atliks tautišką darbą Lietuvoje, nes galima drąsiai tikėtis kuo didžiausio jo prasiplatavimo tarp kunigu, bajorų ir, apšviestėsiu tautiečių.

Linkiu Tau širdingai kodidžiausios pasekmės ypač ištesėjimo pradėtuose darbuose ir gailiuosi, jog aš pats iki šiol nieko da prisidėti negaliu.

Buk sveike

bučiuoju

Kun. Antanas Stan.

Jeruzalė 24—VIII 1900.

XIV.

Jaruzalė 2 Rugpiūčio 1900.

J. M. J.

Brangus Antanėl!

Mišių šv. išsiųstų pirmiaus ant minėtos intencijos atlaikyti negalėjau, nes apturėjau sykiu su laiškeliu, kas intenciją atmainė. Kodėlgi žinios nepranešiai apie reikalą atlaikyti Mišias šv. telegrafu? Raštas į 3 sanvaites velkas! Antrame dalyke rašiau šią dieną pas Kun. Matulaitį stengdamasi kiek galint jį palenkti prie apsilikimo ant metų Amerikoje. Iš kitos pusės apturėjau nuo Kun. Berger (Dargio) raštą, kuriame išreiškia mielį už metų nuvykus Ameirkon, ten porą metų pagyventi, idant uždirbti šiek tiek, ir su dalykais išseivystės specialiai apsipažinti. Jis gaėtų užimti vietą Kun. Matulaičio. Nes Tau metus laukti gal ilgu būtu. Ryt rašvsiu teipgi pas Kun. Berger reikalaudamas jo aiškaus sutikimo. Fotografijas minėtam reikalui rinksiu. Pora dienų atgal išsiunčiau ant Tavo vardo tris Ražančius, pašventintus Jeruzalėje ant šv. Grabo Viena, mažąjį, meldžiu kaip paminklą nuo manęs priimti. Kitą įduok sesutei savo, o trečiąjį Jonui V.; pranešk šiam teipgi, jog yra Senadoryje ir jo sesuo (netikra) Vincėta Juškauckienė, gyvena pas seserį Center Str. N. 215 (ar Centre Str. N. 119) už vyro Zailsko iš Bambiniku. Norėčiau teipgi apie ją šią dieną žinia turėti. Siunčiu aš šiuomi syk per Jonuką nors pasveikinimą ir palaiminimą.

Bučiuocju viso labo linkęs

Kun. Antanas.

P. S. Beje, atsiųskite meldžiams lietuvišką rankvedėlį pramokti Angliškos kalbos.

S.

XV.

J. M. J.

Jeruzalem, 15 d. Lapkričio 1900.

Turquie—Palestine
Ms. l'abbe A. Gerulis
Convens de St, Etienne
Jerusalem.

Brangus Antanėli!

Iš rašto Kun. Daugirdos dažinočiau, jog jįsai lieka Amerikoje, ale teipgi jog ir Tu da šiuos metus veiki. Turėjo gana svarbios priežastys susieiti. Pagal mano nuomonę būtų vertėje naudotis iš progos, nes kad ir dvejis metus paskui pabuves gal norėsis užtrukti da ilgiaus. Na, ale gal ir vėliaus bus progų ikvaliai. Aš mat, nors ketinau ir žadėjau ateinančiais metais grįžti, bet iš kitos pusės gana turiu pagundų da pasilikti ilgiaus t. y. da vienus metus. Galėčiau grįžti kitus metus namon, nes čion kursą baigsiu; tik mat dalykas tame, per šiuos metus čion turėjau daug labai darbo, teip jog tik abelnai daug dalykų galėjai atlikti be gilesnio jų prisisavinimo. Galima prasti tik iš skaitliaus kalbų, kurias reik mokėti: hebraiška, arabiška, asiriška, graikiška, angliška. Nes greikiškos nors tiesa mokiniausi bet po 14 metų neavartojimo — užsimiršo. Arabišką norėčiau iki tiek pramokti, idant galėčiau

kalbėti, Angliška irgi reikalauja, nes šioji kalboje daug veikalų apie bibliškus dalykus išeina. Prie šio prisideda kiti dalykai ir mokslai prilyginti prie Rašto šv. ir pagalios Teologija. Tad norėčiau nekuriuose dalykuose da ypatingai prasilavinti. Jeigu gryžčiau, tad turėčiau po Velykų neužilgio iš čion iškeliauti, nes visgi pasukčiau per Egiptą ir Europa, idant kelionėje tiek užtrukęs da su pašportu sugrižčiau. Bet tokiu būdu apleisčiau didelę ekskursija, kurią darys po Velykų, kuria malonėtus ir man atlikti ir pažinti da nekurias šalis Palestinos. Kitam rudenyje, tuojaus po vakacijų irgi atlikčiau vieną da kelionę į Pietus Paletinos, kur nebuvau ir paskui keliaučiau namonlink. Per vakacijas likęs pramokčiau kalbėt arabiškai ir apsiskaityčiau biskį egzegetiškuose raštuose. Gryždams teip norėčiau laika sunaudoti: porą sanvaičių Egipte, kita tiek Ryme, mėnesį ar du Anglijoje — gal Oxforde ar Cambrige, ir du arba tris mėnesius Lipske (ar Leipzige) arba Berlyne — pasiklausti garsių žinovų Rašto šv. — paskui keliaut sau namon. Brolis tiesa aimanuoja, jog ik šiol negrižtu, ir gerai dėl to būtų parkeliauti, bet man, reikalams šaip teip susitelkiant, geriaus išsyk ir dabar naudoti, geriaus daugiau nei mažiaus savo dalykų žinoti. Tikiuosi, jog ant to draugai sutiks ir šiokios tokios pagalbos vėlgi neateakys. Tikiuosi jog ir Tu sutiksi, nes prie savo draugų — šelpėjų ir Tavę turiu laimę priskaityti.

Apie šiuos mano projektus prašau kitiems neminėti, nes galiu da atmainyti. — Jeigu lieki

namieje, nors nesmagu man Tavę daugeliu dalykų užiminėti, bet jeigu teip Apveizda Dievo surėdė, neatsakysi, tikiuosi, jei galima ši tą padaryti dėl mano Seseriečio Jono Vyškačkos. Vaikinas užklaustas kokį būdą gyvenimo sau norėtu aprinkti, pasisakė, jog Kunigu nor būti — ir toks stiprus jo pastanavijimas. Ar gal tai būti išpildoma? Gana abejoju, nes nors į Seminariją vaikina kad ir neturtingą ale gerai prisitaisiusį gal Vyskupas ir priimtų, bet dėl prisitaisymų reik da „kolegija“ (ar teip?) atlikti — o su šituo jau nežinau kaip ten pas Jus yr. Gal reikalautų pinigškos pašalpos o ir nemažos. Meldžiams, Antanėli, jei matytumei jame pašukimą prie dvašisko stono, būk teip malonus užsiimk ir pavaldyk juomi. Bet jeigu matytumei stoką reikalingų ypatybių tegul sau užsima kuomi kitu.

Kelios dienos atgal apturėjau — iš Lietuvos gudiškai ir lietuviškai Vilniuje atspaus tą istoriją rūpinimosi Lietuvių apturėti sau lietuvišką Bažnyčią su trukdimais ir nei šiokiais nei tokiais atsakymais Vyskupo. Gudai daleido Vilniuje, ko Vyskupas savo parapijonams ne nor suteikti. Lietuviai ten grasina skūstis Sv. Tėvui ir Valdziai Rusų. Zingeidu, kaip pasielgs Vyskupas. Antra dalį „Tvano“ apturėjau — Ačiu!

Labų dienu Kun. Abromaičiui.

Bučiuoju

Kun. Augustinas.

XVI.

Jerusalem 28—X 1900.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Nežinau, kas ten gero pas Jus girdėti. Tu seniai jau nepranešiai nieko — nuo Kun. Daugirdos irgi atsakymo neapturėjau Kun. gi Dargys (Birger) atsakė ir jo žodžius ištisai paduodu: „...Jieškiniai mano paties iki šiol da nepasiiektinutariau da metus būti R....je., tad negaliu keliauti Amerikon. Kitą metgi, jei Dievas daleis sulaukti, tai ketinu ten vykti“ — Nugastauja bet užtraukti nemalonę Vyskupo ir rašyti nori pas kun. Laukaitį, idant ištirti nuomonę Vyskupo, bijosi jog gal Senadoryje nepatikti — nepažysta kiebono kun. Abromaičio. „Galutinai, gi, toliaus rašo, tur imti viršų pasišventimas, užtai gali parašyti Kun. Milukui šaip: „šimet da aš pats lieku Europoje, o kitą metą prižadū jį pavauduot. Juogiai vieno del tautišku atžvilgių tai darau, kad jam gerai darydamas pats pasišvenčiu, nes rišuosī prie nežinomos sau vietos, užtai statau tik vieną menkutėlę sanlygā, butent: idant apmokėtu kelionę į v i e n ā puse, nes aš pinigų kelionei neturėsiu“... Zodžini Kun. Berger galima tikėti. Pažystu jį nuo seniaus kaipo gerā ir ištikimā drauga. Jeigu tad bandymas sulygti su Kun. Daugirda neturėjo pasekmės, nereik eimnuoti, jieškantys visgi randa ir klabinantiems atsidaro, o amžius mokslui da but nepervėlus. Antrašā Kun. Bergerio tikrai šiādien suteikti ne

galiau, nes nors gyvena dabar žinomoje vietoje „Trevi.“ (Prov. Perugia Presso le Suore Adoratrici del St. Sacramento) bet iš čion keliauja pradžioje m. Lapkričio. Apsigyvens R...e gal ant vietos kur aš pagalios buvau, bet tikrai da nužinau. Sulaukęs nuo jo žinią pranešti netruksiu.

Siunčiu labas dienas Kun. Abromaičiui, Tavo Sesutei ir Jonui. Bučiuoju

Augustinas.

Tuquie — Palestine

Ms. L'abb'e

Augustin Gerulis

St. Etienne a Jarusalem.

XVII,

Jerusalem 24—II 1901.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Matau, jog varai kaip įgalėdams manę prie rašymo, už tai ačiu, tik ar viltis, kokią turi gal mano rašliaviškam talente, atsakys Tavo lukešiui, nežinau! Bet pagalios matau jog nori butinai turėti ką norint padaryto nuo manęs, nors laiko turiu šykščiai, bet imuos. Apie ką galėčiau rašyti? Stai porą sanvaičių atgal atlikome kelionę iš bibliško atžvilgio gana svarbią, ar bene aprašyti ją? Kelias buvo toks: nuo Jerusalemo per Betleemą į Hebroną. Iš ten per tyrus, Zif, Karmelį (žinomą istorijoje Nebelio) ir Ma'aną į Džebel—

Uždum — pietiniame gale Mirusiųjų jurių. Nuo Čion i šiaurę vakariniu pakrančiu jūrių per Mese-
dą i Engedi, nuo kur pasukom i šiaur-vakarį ir per
Tekoa' gryžom namon. Kelionė tesėjo 6 dienas.
Prie puikaus oro, turėjome ir fotografą, paimsiu
nuo jo 18 paveisklėlių iš šios kelionės. Bet kadan-
gi reikės parūpinti da ir daugiau apie vietas sutik-
tas ant kelio, tokiu būdu surinkęs i porą desėtkų
fotografijų, kurias sýkiu išsiųsiu su straips-
niu, kurs turės irgi nemaža sugadinti popieros.
Trečią dien Velykų nauja bus ekskursija, kuri
trauksis visa mėnesį, nes sieks Damaską, Balbeką
(kalnuose Libano) ir šaltinius Jordano teipgi
perskros visa šiaurinę dalį Palestinos. Si svk da-
rydamas notatkas laike kelionės nemislyjau apie
greitą jų sunaudojimą. Kitą syk, jei ši kart pasi-
seks nors púsiau pakaktinai jas i spaudą pareng-
ti, kitą kart geriaus dabosiu. Taipgi pradėsiu už
vienos ar dviejų dienu rašyti ir misliju pabaigti
i dvi sanvaiti ilgiausiai i tris. Knygas aipe Zeme
šv. manding reiktu pritaikinti tiesiog prie reika-
lų meldžionims. Arba joje patalpinti tik aprašy-
mą tų vietų, kurias meldžionys prate lankyti:
vietas pašvęstas stebūkliais ir gyvenimu Mūsų
Viešpaties. Si darbą turėčiau biskį vėliaus pra-
dėti, kad perdaug neapsunkinti. Teipgi daug
maž apie laiką apturėjimo šio laiško siųsiu Tau
straipsnių su fotografijoms. Tik pats atsिमinkie
geriaus apie savo sveikatą ir daugiau judinkis,
nes manding, jog tai gana aiškus ženklas apsiip-
nėjimo tas šokimas kraujo i galvą. Naudok dau-
giaus iš oro.

Siunčiu širdingą pasveikinimą kun. A bromaičiui.

Tave mylintis

Kun. Antanas.

XVIII.

Jeruzalem 2 Vasario 1901.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Apturėjau du Tavo laišku vieną po kitam. Ačiū širdingai už pašelpą. Mišias už dūšią šv. atm. Tėvelio atlaikiau Grabe Viešpaties 30 Sausio, antryt turėjau intenciją kitas ant Kalvarijos laikyti, tik atėjęs Aukurą radau užimata, teip jog antras Mišias šv. ant tos pat intencijos laikiau prie Aukuro šv. Marijos Magdalenos, kur jai pirmai Viešpats po prisikėlimo pasirodė.

Dalyką antro laiško paaiškinu jog čionai neišguldo tiesa speciališkai Aigiptologijos ir Asyriologijos tik kiek to reikalauja Raštas šv. ir dalykai jo prilygstantys. Teip jog šioje aprubėje galima sakyti užima visą istoriją šių dviejų šalių nors labjaus Assirijos kaip apgyventos tos pat giminės Semitų ir tankesniuose esančios prietikiuose su Zydais, bet teipgi ir Aigipto, kurs priverstas buvo tankiai su šiaur-ryčiu susinesinėti. Išspratimas istorijos ir kalbos žydu reikalauja pazinties istorijos ir kalbų susiedinių giminių, o kadangi šie dalykai čion buna išguldomi toliau

taida būna čion suvartotos ir visos žinio iš Assiriologijos ir Agipto. Jeigu kame paaiškinimo reikalautumei, su noru kiek galėdams rūpinčiaus tarnauti.

Sykiu su paskutiniu Tavo laišku apturėjau ir nuo kun. Berger iš Rymo su ypatinga žinia. — Londono Lietuviai besirūpindami apturėti sau kunigą Lietuvį kreipėsi nesyk prie krd. Vaughan. Bet nesulaukdami sutaikymo savo reikalų prie progos Didžiojo Jubilėjaus padavė per vieną Anglijos pralota Rymę esantį prašymą pas Tėvą šv., idant teiktūsi jų dv. reikalus aprūpinti. Tuom tarpu pas Tėvą šv. turėjo audijenciją Malčinskis vysk. iš Albanijos, su juomi syk buvo du kun. Lietuviu. Prie perstatymo Tėvui šv. užminta Lietuvą, kas jam priminė paduotą londoniečių prašymą ir dėlto ėmė klausinėti šių apie anų prašymą, bet šiedu negalėjo suteikti Jam jokių žinių. Pagaliaus vienam iš jų Tėvas šv. ėmė parvažiavus jo varde prašyti Vyskupo, kad išsiuntų vieną iš savo Diecezijos kunigą. Ans Kunigas buvo nuo Vilniaus. Bet ta pačia dien apsiėmė Londonan keliauti Kun. Mačys iš Rymo, ir padėjo rūpintis apie reikalingas popieras. Tam laike su meldžionims atkeliavo ir krd. Vaughanas. Vysk. Malčinskis pradėjo užtarti pas krd. Rampollą ir Ledochovskį. Bet Lenkų perkaltetas vietoj užtarti apskundė Londono Lietuvius pas prefektą Propagandos. Atėjus tad kun. Mačiui pas krd. Ledoch., šis nusiuntė pas Vaughaną. Šis tat atkirto jog pas manę Londone lenkas kunigas dvasios reikalus atlieka ir kito

nereikia. Tada Kun. Mačys išreiškė pasistebėjimą, jog pats kardinolas du syk rašė į Propagandą reikalaudamas kunigo lietuvio, o dabar nereikia, teiposgi girdi kodėl ir Lietuviai Londono štaš dabar rašė prašymą pas Tėvą šv., jei jiems gerai".... Nežinau girdi — kaip šis dalykas baigsis, ką mislijau daryti parašiau. —

Meldžiams Antanėli! Neišpuola man per daug iš geros Tavo širdies naudotis ir nenorėčiau įkuru būti, tik Jons Viškačka ir jo tėvas meldžia idant prašyčiau už Joną Taves pavaldyti juomi igijime mokslo, kurio jieško dėl įstojimo pagalios į seminariją. Zinia jokia medžiagiška auka nereik ant mislių turėti, nes galės tuom tarpu gal kokį institutą lankyti naudodams iš abelno labdaringo izdo. Ir toks jei būtų, melsčiau širdingai išdirbti jam išten pašalpa.

Siunčiu linkėjimus viso labo ir širdingą ačiū už pašalpa Kun. Abromaičiui.

Bučiuoju

Kun. Antanas.

Už poryt keliaujam ant 6 dienu į pietus Palestinos per Hebron, A. S.

Turquie — Palestine

Monsieur l'abb'e

Augustin Gerulis

St. Etienne Jerusalem.

XIX.

Jerusalem 25 Gegužio m. 1901.
Brangus Antanėli!

Sugryžęs laimingai iš kelionės, kuri tesėjo 31 dieną, rađau ir Tavo laišką su intencijoms ir pinigais (154 fr 50c.) Ačiū širdingai už pašalpą. Patėmijimai ir persergėjimai apie pasielgimą Jono, kuriuos rašte teikeisi prikergti, negalėjo man neįtikti, nes ne ko kito norėjau, kaip tik kad eitu teisum vargo keliu ir sykiu nusiunčiau jam pabaudimą ir prisakymą, idant Tavę perprašęs klausytų visame kaipo Tėvo. Kitaip darant, pasielgsi, kaip užsipelnys.

Rankraščio minėto pamatei galą pirmiaus, nei kaip iš rašto matyt, tikėjais. Suskubinau užbaigti, nes rengė naują ekskursiją ir tokiu būdu naują dėl manęs darbą; seną išpuola baigti arba atidėti. Greit atliktam darbe daug klaidų pakliuvo; nekurias stengiausi vėliaus rašte pataisyti, kitas dabar primenu: 1-o Kartą tekstą vetoje Quaresmius parašiau — Kvaresmius, 2-o V-oje dienoje minint apie 'medį tamariską pasakiau, juog jis „panašus į mūsų beržą ar gal gluosnį su nuleistoms šakoms", reiktų pataisyti: „gražus medis, su plonomis šakoms apkrautomis smulkiomis lapeliais primena Lietuvos dievmedį (ar diemedį — stebėtina, juog nemini apie šį Kun. Pabriežą) ir tuom da labjaus atidą ant savęs atkreipia etc. — Teipgi, nors minėjau juog reiktų ant 1-o lapo padėti: „Pirma Kelionė", bet kadangi nebūtų teisybės nes da prieš šitą, pereitą pavasarį atlikau vieną

ilgą kelionę, kurią irgi reikėtų su laiku aprašyti, taip juog geriaus būtų padėti: Pirma dalis, ar Pirma sasiuva. Taipgi norėjau idant cenzura Gudu prie jų prikabės nerastų, nes stengčiausi, kol čion Jeruzalėje, pas vietinį Konsulį išdirbti daleidimą cenzuros, ka įgijus padidinčiau pelną....*) Apie aprašymą kitų ekskursijų tokį projektą nešioju. Jeigu pašportą gaučiau, tai sunaudočiau šiais vakacijais dėl aprašymo dviejų ekskursijų jau irgi atliktų 1-os iš pavasario pereitų metų, kuri tesėjo 23 dienas, ir 2-os atliktos dabar. Tikiuosi, juog per du mėnesiu suviršum, gal abi, o bentogi vieną pilnai atlikčiau iš pereitų metų. Šimetinė mažiaus darbo reikalautu, nes bekeliaudamas daug prirašiau. Ketvirtagi kelionę (kokios 20 dienu) į šalį da neregėtą į pietus Palestinos, atlikčiau šį rudeni, kurią aprašyčiau vėliaus. Prie šių kelionių reikėtų, kaipo papildymą pridėti, aprašymą Jeruzolimo. Gryždamas Europon, norėčiau pamatyti Egiptą ir gal kaipo „Egiptą Paraonų“, ar „Iš Zemės Paraonų“ aprašyti. Pirmiausiai turėčiau atlikti tai, kas jau laukia išpildymo. Pašportą gal gausiu. Pinigiškas bet padėjimas skurdus ir išveizi taip laike mokeslo reik mokėti 5fr. kasdien, atliekant ekskursijas da prie šių padėti 10fr. kasdien; žinia, juog ir metų taip neištesėjau, turėjo kreditą suteikti ir pasikakinti tik Mišių intencijomis; tokiu būdu ikišiol užaugo skola iki 1000 fr. išbuvus; vakacijas ir da atlikus vieną ekskursiją, kaip norėčiau, padinčiau skola iki 1500 fr. Siuos pinigus sutei-

*) Tokiu būdu ir atoriu galima būtų iškišti šep: parašs Kun. A. S.

čia man malonei išmokėti sugrįžus. Tik sk visgi nemaloni, o da labjaus pas svetimtaučius užimta. Maloniaus būtų ją atlyginti. Tik pinigų reiktų ir teip ant savo reikalų ir ant išpildymo projektų tolimesnių, butent atlikimo kelionės Europon. Mano Europiejiškų šelpėjų krepšiai raukos ir įra. Kun. Tam. Zil. serga ir netur už ką gidintis, Kun. Alek. pražudęs ten kokiam atsitikime porą šimtų vėl į čigono padėjimą grįžo ir da netur girdi nei vieno arklio. Stoka pinigų supainiotų biskį, žinia, mano voratinklius mangi norėtusi juos užlaikyti ir tai tokiu būdu: randant šio-kią tokią vertę mano rašte ir jeigu matytumėt nauda tolimesnio varymo mano darbo, ar neapsimtu kokia „Draugystė“ pas jus ar „Redakcija“ paskolinti man poros šimtų dolerių su išmokėjimu ant išlygų iš jos pusės pastatytu. Ašgi iš savo pusės, sveikas prie padėjimo Dievo, rūpestingiaus užduotę savo išpildyčiau ir tokiu būdu sušelpėja liktu be skriaudos ir aš iki gyvas dėkin-
gu. Nors pas Tavę rašydams šiokią propoziciją paduodu, bet jokių būdu nenoriu apsunkinti jos išpildymu. Zinau tik juog Amerikos Lietuviai reiškia daug gero noro ir tur terp savęs nemaž „Draugysčių“ mokintų Lietuvių vardais, gal kuri iš jų palanki būtų ir išgalētu sušelpiti vieną iš savųjų, Tavęs gi tokiam atvėjuje meldžiu savo autoritetu patvirtinti, juog, rades kreditą pas svetimus, saviškių nenuskriaus, palengvinsi padarymą kontrakto.....

Ačiu širdingai sykiu už prisiunčiamus laikraštius. Matau juog „Zvaigždė“ jau nelyginant rū-

pestringiaus atlieka savo paveikslėlius: — Ši visą mėnesį po kelionei rengsiuosi prie egzamino. Tikiuosi prie galo laišką ir nuo Tavo apturėti. Bučit oju širdingai ir linkiu viso labo

Kun. Antanas

Labų dien Kun. Abromaičiui.

XX.

Jaruzalem 19 III 1901.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Mat ir nedalaikiau žodžio jau! Skundžiausi pirma stoka laiko. Ištikro netingėjau ir prižadėtam dalyke. Pasirodo bet jog tai tolimi viens nuokito dalykai kalbėti ir daryti. Siunčiu ūion pirmą tik dien kelionės. Liekančias norėčiau prieš Velykas išsiųsti.*) Meldžiamas atidžiai peržiūrėk ir kur reik pataisykl mažai laiko turėjau ir delei apielinkių senei jau neseku lavinimosi mūsų rašliavos, delto lengva man barbarizmų prikaišiot kalboje. Jei ką rasi verto patėmijimo ir pranešti neužmiršk. Jei galima fotografijas iš spaustuvės atsiimt paimkie pas savę ir paskui jas man prišiusi, turėsiu savo albumą ir reikale naudosis. Kur jas patalpinti ant fotografijų ir rankraščio ženklas ir užrašus padėjau. Kaslink fotografijų ūion jų daug tur vienas kunigas. Parduot nę nori. Bet intencijas Mišiu malonei priimtų.

*) Bus trumpesnę.

Ir taip iš bičiulystės aš galėčiau naudoti parinkę ten — būčiau dėkingu nes jau dėl šios kelionės keletas fotografijų pas jį užprašiau. Meldžiame, jei tai gali padaryk. Pseudonimą pajemiau ypatingą (ne dėti). Nes dovanai ne norėtu si kailio kišti, nors iš numerių apturėtu nieko baisaus nerandu. Aš mat čion žinomas po dviem vardais ir konsulate. Ar spaustuvė Žvaigždės ne tur kartais raidžių hebraišku, grekišku, o gal ir arabišku arba gal lengvai rodą duoti, kartais turėčiau liuosybe įmesti koki žodį arba visą eiliją tose kalbose, priduoti svarbos ir moksliską paviršių darbu. Kita kelionė rengiama antra dien Velykų ant mėnesio — tad atsakymo ant šio laiško greit negausiu; meldžiams rašydams neužmiršk užmytie ir apie Joną, seniai nerašo o man rūpėtu žinotie ka apie jį.

P. S. Pagalios — antgalvys teleka pirmasis autoriaus jokio neminint suvis.

XXI.

Jerusalem 22 — IV 1901.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Siuos dalykus da pataisyti rankraštyje privalo: Photographija „Vienas terpkalnis (U a d i) ant tyro Judos“. Po kito: Kasr el — Zuwera. Photographijos gali būti ir rečiaus išsklaidytos, gana tik jei parašas ir numeris nurodis atsakančią joms vietą. Kitur da dėl atsargumo pataisyti

teisybės neskriaulžiant: grekų — atskalūnų; atskalūnų išmest, pakaks prie l o t y n u ištraukoje padėti: „Katalikus Palestinoje Lotynais vadina“. Toliaus vietoje kur pasakyta: grekai už nušė Tėvą prainciškona — toliaus pridėti: „Daugiaus bet gal nieks panašaus neatsinaujis, nes P. Jakowlewas, šįdieninis Jerusaleme Rusų Konsulis, kaipo žmogus didelio takto, tur nemažą įtekme ir ant vietinių Grekų“. — Vietoje vėl kur paminėta įėjus į Grota Užgimimo: ō i o n pavesti mano brangius draugus, t ė v y n ė; Tėvyne išbraukt, permaining teip: mano brangiausius namie paliktus, brolius ir draugus..... Visą kitą palieku Tavo atidai ir nuomonei.

Pasiduodu tavoms maldoms

Kun. Antanas.

XXII.

Jaruzalem 8—IV—1901.

J. M. J.!

Brangus Antanėli!

Siunčiu tolimesnes tris dienas, liks dvi; prieš ekskursiją, kurią suvėlino gal ant dviejų savaitėčių, atsiųsiu ir dvi paskutiniąs. Jei pirma diena da nesunaudota, padėjau dabar dvi naujas photographijas, kurioms pats, meldžiams, nurodyk atsakančias vietas. Viena iš jų (Haram Ramat El—Chailb — Mamrė) reik atversti. Ne-

persiėmiau da lietuvišką statrašą ir dėlto, mel-
džiu, pertaisytk nors žymesnes klaidas. Jei ma-
tysi, jog „Zvaigždė“ nemokės photographijų su-
naudoti,—nesiusk, teima vieną tekstą, jei nėra ko
daug talpinti. Bet jeigu tur ką i laikraštį dėti,
palik pas savę viską, nes vėliaus ši kelionė gal
reikalaus pertaisymo.

Siunčiu linkėjimus linksmų Svenčių.

Kun. Antanas.

XXIII.

Jaruzalem 9 Rugp. 1901.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Pašporto negavau ir už keletos dienu gryžtu
namon. Ačiu už „Kataliką“ ir ... „Zvaigždę“. Nėra čionai nei tokių Lietuvių, kuriems šiuodu
laikraščiu galėčiau pavesti. Draugystėje š. Juo-
zaro yra tiesa viena Žemaitė minyška Marė Pu-
riūtė, bet pakaks jai tuom tarpu tų knvgu, kurias
palieku, negalėdams su savimi per rubežių per-
gabenti. Paskui jai bus atsakanėiausiu „Tėvynės
Sargas“. Da jauna, tikiuosi jnog su laiku bus Tė-
vynei naudinga... Girdėjau juogei Pats rengiesi i
Europą pasimokinti — laimingos linkiu pasek-
mės. —

Kun. Staniukynas.

XXIV.

J. M. J.

Brangus Antanėli!

Raštas Tavo manęs Jeruzalem ne radęs dasivijo Saltininkuose. Išsiųstus pinigus gal paimti galės ten Dominikonai o aš čion intencijas atlaiksiu. Sugrįžęs radau ir naują Valdžios daleidimą da ant metų užrubežyje būti, bet išto negalėsiu naudoti dėl stoko pinigų, taigi ir Egiptas su Sinajumi liks, nes ten tik viena tokia kelionės (ant minėtų vietų ištrauktų mažiausia 1000 fr., neskaitant nuvažiavimo ir sugrįžimo, taip juog ir Tu gal negalėtai pasinaudoti iš progos. In minėta vieta, pagal paduotą antrašą gal per vėlu ir bereikalo būtų rašyti. Apie permainymą savo intencijos jis man suvis neminėjo, gal būti juog prašydamas pinigų da ant kelio vietoje šipkartės mislijo kad praščiau nuvažiuoti o kiek jau užėdėyt ir kelionėje. Mažu ir intenciją permainė ir važiuoti ne nor ir dėlto sprago; jieško idant išsisukti — to nežinau. Man ding bet juog intencijos ne permainė ir gal susiprato jau ikšiolei. —

Aš da nesu perstatytas iki šiolei ant jokios vieto; ir kažin gal metus ko riu; ant tuščio reikės palaukti, teio juog kartais net pagunda užėina, juo; geriau būtų buvę kur pasidirbėt ir užsidirbti aut išmokėjimo skolos, no; s ir pas Jus, tik Kun. Daugirda da su tuščiais delmonais grįžęs namon ne daug akstino priduođa.

Jei norėsi parašyt, leisk laiška Krozonon (paš-

tas Simnas). Ačiu už Istoriją, Išpažinties kuria
apturėjau iš Jeruzalėus per Odessos Cenzura.

Viso labo linkiu

Kun. A. Staniukynas

Esu perstatytas tuom tarpu Simnan, paskui
ketina Jo M. Vyskupas arčiaus pasitraukti.

Kun. Staniukyno laiškas jo seseraičiui J.
Viškačkai.

Jeruzalem 25 d. Gegužės m. 1901.

J. M. J.

Brangus Jonuti!

Nerašai pas manę, matyt aptingai! O aš, la-
bai žingeidus esu žinoti apie tavo darbavimąsi ir
pasielgimą, ir malonu man būtų dažnai nuo tavęs
apturėti žinią. Pradžiuginai manę pirmais savo
raštais ir pasielgimu, nes parodei daug gero noro.
Persergėjau, ir nusiuntei raštą pas Bobutę, per-
prašdaymas už nemandagų pasielgimą iškeliau-
jant be atsisveikinimo. Norėdams šiteipos patai-
syti savo klaidą gerai darei tik norą savo negerai
išpildei. Jeigu išpuolė atsisveikinti su Bobute
tai ir su Dėde, kurs sykiu ir Krikštų—Tėvas, tuo
labjaus juog jis turėjo tavo laišką Bobutei per-
skaityti ir gal norėjosi, idant tau atsakytų, taigi
jei rašte tavo ceradės paminėjimo apie savę, ne-
malonei raštą priėmė ir atsakytį nenorėjo. Rei-
kėjo rūpintis idant taisant klaidą naujos nedasi-
leisti. Malonu man teipgi buvo dažinoti, juog
Kun. Milukui raginant visus prie garbingo darbo,

atspaudimo knygų Jo M. Vysk. Valančiaus ir tu su savo skatiku prisidėjai, bet nemalonų pasku ištyriau žinią, juog geri tavo išpradzių norai ir pastanavymai jau atšalo ir beveik išsiblaškę. Buvai darbštus išpradzių, dabar tinginiu atsiduodi, sakei, juog noras prie viso kas yr gera nuo Dievo paeina, ir ją pildydams valią Dievo pildysi, ir toks tavo buves tvirtas pastanavymas, tuom tarpu pradėdi pildyti norus prie pikto, kas su valia Dievo niekad sutikt negal. — Sakiau, juog tik vaikinas darbštus ir padoras gal pasiekti gražų ir augštą užmanymą ir pagelbos nuo Dievo tikėtis. Kitaip nieko gero negal išeiti. Ir nieko gero ne bus, jei ir toliaus teip pasielgsi kaip dabar pradėjai, be priežiūros Tėvo savo ir bausmės. Atsiminkie, juog Tėvas tavo manes prašė, idant užtarčiau tavę pas Kun. Miluką; aš bandžiau tą padaryti, ale tu man savo pasielgimu pradėdi gėdą daryti. Susigriebk ir pasitaisyk, ir tegul nesivelka teip toliaus. Pasielgimu savo ne tik nenuliūdyk širdies mano ale da labjais tų, kurie tau gero linki. Gavęs šį laišką tuojaus perprašyk savo Geradėjų Kun. Miluką, už viską kuomi ji užgavai už nepaklusnumą, už tinginiavimą už susidėjimą i draugystę tau neatsakančią ir prižadėkie visame jo klausyti ir nieko nedaryti be jo daleidimo ir žinios. Pasiduok kaipo antram Tėvui, ir tiktai teip kaipo vaikas paklusnas ir palankus pradžiuginsi manę ir savo Tėvą. Žinok juog jeigu nori būti žmogumi reik daug dirbti ir vargti, bet, bet jeigu būsi paklusnas ir nužemintas džiaugsiesi perėjęs per vargo kelia. Tokį dar-

ba dirbk, koki prisakis, ir su uždarbiu teip pasielkie kaip prisakys nes jei nori mokslus atlikti daug tau dabar reik prasimokinti ir uždibrbti. Ir dėlto norėčiau idant i savo uždarbių ir išdavimų rokunda duotumei Kun. Milukui arba ir pinigų dėtumei pas jį arba ten kur tau liepia.

Netrukus, beregint, išpildyk šita viską ir parašyk pas mane. Noriu žinotie teipgi kiek išmokai angliškos kalbos, nes minėjai pirma juog vaikščioji į mokslainę.

Tikiuosi juog nei tu daugiau ne duosi man priežastes tokius apie tavę raštus skaityti nei aš neturėsiu reikalo pas tavę daugiau tokių raštu siuntinėti.

Tau viso gero linkentis

Dėdė

Kun. Antanas.

Pasveikink ir Vincentą ir pasakyk kaip jai sekasi.

KA SAKO APIE MUSU KNYGAS LIETUVOJE.

Kauno „Ryte” prelatas A. Dambrauskas rašė:

„PIRMIEJI AMERIKOS LIETUVIŲ PROFESIJONALAI IR KRONIKA. (Iš kun. A. Miluko paskaitų). Tomas I. Pranaščių Julės leidinys, „Zvaigždės” spauda, Philadelphia, Pa. 1929 m. 250—12 in—8.

Amerikos Lietuvių gyvenimas mums maža težinomas. Jis apsuptas tam tikrų slaptinumo šydu. Mes tiek težinom, kad jis labai skirias nuo mūsų Lietuvoje. Bet koks jis yra iš tikrųjų, apie tai mes artimesnio supratimo neturim. Todėl privalome būti ypatingai dėkingi tiems rašytojams, kurie Amerikos lietuvių gyvenimą parodo tikroje šviesoje.

Vienas tokių rašytojų yra kun. A. Milukas. Jis daug metų yra išgyvenęs Amerikoje, klebonavęs ne vienoj Amerikos lietuviškoj parapijoj, dalyvavęs įvairiose Amerikos Lietuvių organizacijose. Todėl jam yra gerai žinomas netiktai Amerikos lietuvių gyvenimas, bet ir jų išikūrimo istorija. Turėdamas surinkęs tai istorijai daugybę žinių, kun. Milukas yra nekartą jomis naudojęsis savo paskaitose apie mūsų išeiviją. Dabar tos paskaitos išeina atskiromis knygomis. Leidžia jas žinomoji mūsų rašytoja, Amerikos „Zvaigždės” bendradarbė, p-lė Julė Pranaščiūtė. Aukščiau minėtoji knyga — sudaro kun. A. Miluko

paskaitų I-ji ji tomą. Jame daugiausia kalbama apie Amerikos „profesionalus“. Profesijonais autorius vaddina žmones, turinčius tą ar kitą profesiją, amatą, ar užsiėmimą. Dėlei to skaitytojas ras čia įdomių žinių ne tik apie pirmuosius Amerikon atvykusius kunigus, redaktorius, spaustuvninkus, rašytojus, daktarus, bet ir apie pirmuosius siuvėjus, kurpius, barzdaskučius, krautuvninkus, bankininkus ir kitokius biznieriūs.

Labai įdomios ir istorijos pirmųjų Amerikoje lietuvių biznyčių. Jos buvo įkurtos bendrai lietuvių ir lenkų lėšomis, bet lietuviams neilgai teko jomis naudotis, nes lenkai jas sau pasisavino ir lietuviai vėliau gavo statydintis savas atskiras lietuviškas bažnyčias. Taip buvo Shenandory, Samokine ir kitur.

Salia lietuviškų parapijų steigimo, autorius aprašo ir pirmųjų Amerikoje lietuviškų draugijų įsikūrimą. Čia puola akin faktas, kad daugiausia tų lietuviškų draugijų — turi vardą Sv. Kazimiero Draugijų (pav. Brooklyne, Bostone, Chicagoje, Waterbury, New Yorke, Pittsburgė, Plymouthe ir k.). Tai parodo Sv. Kazimiero populėrumą amerikiečių lietuvių tarpe.

Vėliau tos draugijos susijungė į vieną „Visu Liet. Kat. Dr-jų Susivienijimą Amerikoje“.

Autorius savo veikale elgias kaip tikras istorikas. Jis netiktai faktus paduoda, bet ir kitų paduotus patikrina ir klaidingus atitaiso. Todėl nė vienas būsimasis mūsų išėivijos istorikas negalės apsieiti be šio sąžiningai sustatyto kun. A. Miluko veikalo.

Jis įdomus pasiskaityti ir šiaip jau lietuviams neamerikiečiams, nes prarodo, kaip prasti, bemoksliški kaimiečiai lietuviai, atvykę Amerikon, įsikūrė, prasigyveno, tapo prekybos įmonių, spaustuvių, bankų savininkai.

O jau kas mano Amerikon ar kitur dangintis tie būtinai turėtų atidžiai perstudijuoti šį veikalą, kad svetur nūvykę nebedarytų tų klaidų, kurių yr darę seni emigrantai.

Už šios knygos parašyma ir jos išleidimą geb. autorius ir garbi leidėja yra verti iš mūsų visuomenės susilaukti nuoširdžios padėkos. Nes užfiksuodami savo rašiny žymią mūsų išeivijos gyvenimo dalį, yra patarnavę ne vien išeiviams, bet ir apskritai mūsų tautos istorijai. Būtų geistina, kad panašūs veikalai netrūkų pasirodytų ir apie mūsų išeiviją kituose kraštuose, k. a. Kanadoj, Argentinoj, Brazilijoj Pietų Afrikoj ir kitur.

A. Jakštas.

Kultūros žurnalo „Vairo“ recenzentas S. Merkelis 1931 m. N. 1-1me rašo:

SPAUDOS LAISVESIR 'AMER. LIET. ORGANIZUOTES SUKAKTUVES. Antra laida. Pranaičių Julės lėšomis A. Milukas and Co., Philadelphia, Pa. 782 — 8 nž. psl. 15 — 23 cm.

Kun. A. Milukas yra vienas iš kruopščiausių lietuvių literatūros mėmedžiagos rinkėjų Amerikoje. Jis nepraleidžia nė vienos progos nė vienerių sukaktuvių apie jas plačiau nepakalbėjęs ar

neparašęs. Daug jis įdomios lietuvių literatūros medžiagos yra paskelbęs „Zvaigždės“ žurnale. Pats buvęs aktingas spaudos draudimo gadynės veikėjas jis daugiausia ir rašo apie tuos laikus.

Sioje knygoje taip pat daugumas straipsnių yra kun. A. Miluko parašyti, daug medžiagos iš jo archyvo paskelbta. Taigi su šia knyga verta susipažinti kiekvienam lietuvių literatūros ir kultūros istorikui. Ji bus įdomi ir šiaipjau lietuvių inteligentui pasiskaityti.

Pirmiausia susipažinkim su knygos turiniu. Daug medžiagos yra apie šiuos mūsų literatūros ir spaudos veikėjus: Valančių ir Daukantą (9—63 p.; 315—319 p.), kun. Martyną Sederevičių ir jo padėjėjus (63—107 p., 254—257 p.), Petrą Kriaučioną (151—170 p.), Kazimierą Jaunių (171—187 p.), S. Gimžauską (183—201 p.), Jona Jablonskį (202—205 p.), kun. Ad. Grinevičių—Jungtą (206—240 p.), Juozą Ložinskį (320—322 p.), Dr. P. Matulaitį (323—368 p.), ir Martyną Jankų (404—414 p.). Yra trys straipsniai ir apie mūsų spaudos draudimo gadynės katalikiškosios literatūros kilimo centrus (Kretingos vienuolyna, Zemaičių ir Seinų kunigų sem.): Kretingos vienuolių kalinių darbuote (241—253 p.), Sv. kazimiero Draugijos pradžia (287—291 psl.) ir Seinų seminarija (373—403 p.). Toliaus seka bendro pobūdžio straipsniai apie spaudos draudimą ir kovas dėl lietuviškųjų raštų — Lietuvių spaudos uždraudimo dokumentai 122—134 p. mūsų draudžiamosios literatūros keliai (135—150 p.), J. O. Sirvydo iš mūsų knygos kovų fronto (atsiminimai apie kontrabandnešius (265—286 psl.).

Dar yra keletas mažesnių straipsnelių apie spaudos draudimą ir trumpai paminėtas Dydysis Vilniaus Seimas (292—297 p.).

Toliau reikia paminėti iš Amerikos lietuvių gyvenimo pora straipsnių — „Tėvynės Mylėtojų Draugija“ (418 — 424 p.) ir Amerikos lietuvių pirmieji profesijonaliai (425—695 p.). Šis pastarasis straipsnis gana ilgas ir duoda daug medžiagos Amerikos lietuvių gyvenimui nušviesti ir Amerikos lietuvių veikėjams pažinti.

Daugumas šios knygos straipsnių yra paskaitos, skaitytos įvairių sukaktuvių proga. Toms raskaitoms medžiaga semta daugiausia iš kan. dr. J. Tumo, prof. Biržiškos, prof. kun. Alekno ir kitų raštu. Taigi, kun. A. Miluko raštai komplikacijos retkarčiais pavairintos jo paties atsiminimais. Žinoma tie jo raštai yra skirti Amerikos lietuviams, todėl jų praktiška reikšmė yra didelė. Mums, lietuviams, kun. A. Milukas daug įdomesnis ten, kur jis duoda naujos, dar niekur nespaudintos medžiagos. Pav., rašydamas apie dr. P. Matulaitį arba 1904 m. korespondencija (iš „Zvaigždės“, ir „Dirvos Žinyno“ archyvo) (706—750 psl.). Daugumas šios knygos straipsnių jau yra buvę išspausdinti kituose žurnaluose (daugiausiai „Zvaigždėj“), laikraščiuose ir atskiromis knygelėmis. Žinoma, tas faktas rodo, kad kun. A. Miluko raštai yra mėgiami ir skaitomi...

Knygos turinį pavairina daug mūsų literatūrą ir lietuviškos spaudos platintojų fotografijų. Be to, keliolikos rankraščių faksimilės, taip pat dailiai išspaudintos.

Sio veikalo kalba palyginti daili ir graži.

PRANAICIU JULES ISLEISTOS KNYGOS.

Amerikos Lietuvių Pirmieji Profesjonalai ir Kronika. (Kun. A. Miluko paskaitos) T. I.	\$2.50
" " " " Tomas II.	2.00
Amerikos Lietuvių Kronika (Iš kun. A. Miluko paskaitų)	3.00
Apie kun. Adomą Grinevičių (Kun. A. Milukas)	10
Daktaras Petras Matulaitis. Kun. A. Miluko paskaita	25
Delko mūsų katalikiškoji spauda silpnutė? Kun. A. Miluko referatas	10
Iš Kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičiu Julė. Su paveikslais, audeklo apdarais	2.25
Kun. Martynas Sederevičius ir Jo padėjėjai A. Milukas & Co. leidinys	50
Kun. Kazimieras Jaunius (Kun. A. Milukas)	10
Kun. Silvestras Gimžauskas. (Kun. A. Miluko)	10
Laisvosios Lietuvos Atlankytų. Iš Pranaičių Julės Atsiminimų	2.50
Lourdes'o Sv. P. Marijos Mėnuo. Vertė Pranaičių Julė	50
Nė Mieste Laimė. Pierre L'Ermite. Pranaičiu Julės vertimas	1.00
Petras Kriauciūnas (Kun. A. Miluko)	15
„Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organi- zuotės Sukaktuvės“ — didžiulės knygos su daugybe iliustracijų ir dokumentų fotografijų —	5.00
Audeklo apdarais su aukso antspauda —	6.00
Viešnagė Seštokuose Pranaičių Julės	2.50
Vyskupo Valančiaus Darbai (Kun. A. Miluko)	50

1083461

ŽVAIGŽDĒS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Apeigos Rymo katalikų Bažnyčios. Lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius. Vertė Gerutis. Antra laida, 188 pusl.60
Antanukas. Apysaka B. Pruso. Vertė Selimas. Antra laida. 40 pusl.15
Algimantas arba Lietuviai 13-ame šimtmečiuje. Istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Prietris. Penki tomai, 488 pusl.	2.50
Anima Villis. Marės Radzevičiutės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antra laida, 162 pusl.75
Bajoro Vuošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. 63 pusl.15
Biurokratai. Apysaka iš paskutinių atsitikimų Lietuvoje. Parašė Jonas Kmitas. 79 pusl.25
Fabiolė arba Bažnyčia Katakumbose. Kardinolo Wiseman'o. Vertė Vytautas. 354 pusl.	1.00
Gyvačių Karalius ir kitos apysakėlės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 31 pusl.10
Iš kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičių Julė. 380 pusl., 102 iliustracijos (paveikslai), audeklo apdarais	2.25
Skuros apdarais, paaukuotais kraštais	3.50
Iš daktaro pasakojimų. Rudens diena. Sulaukė. Parašė Šatrijos Ragana. 69 pusl.25
Išvakarės gret Lemano ežero. Parašė kun. M. Morauskis. Vertė Gerutis. 172 pusl.75
Išpažinties Istorija. Prancuziškai parašė kun. A. Guillois, vertė kun. A. M. Milukas. Antras leidimas 1916 m.50
Kova ties Žalgiriais. Istoriška drama keturiuose aktuose. Parašė Savasis (Dr. V. Pietaris). 31 pusl.25
Kunigo giminė. Parašė J. Gerutis. 68 pusl.20
Kaip Elzjutė praleido Šv. Jono dieną. Parašė P. D. 63 pusl. ..	.20
Krasauninkas—Laižybos—Dievo žmonės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 28 pusl.10
Kun. Dr. M. Gustaičio, Du laiškų iš Kelionės05
Kun. Dr. M. Gustaitis.....	.5
Laisvės Metu. Apysaka iš paskutinių atsitikimų. Parašė Antanas 1908 m. 187 pusl.75
Laiškai iš Kelionės po Palestiną. Kaštai kun. Antano Miluko. 94 pusl.50

Užprašymus ir pinigų "ŽVAIGŽDĒS" 3654 Richmond St.,
 adresuokit: Philadelphia, Pa.